

Σχολή Επιστημών Υγείας και Πρόνοιας
Τμήμα Βιοϊατρικών Επιστημών
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία

Παιδαγωγικό τμήμα

Διδρυματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
**Παιδαγωγική μέσω Καινοτόμων Τεχνολογιών και Βιοϊατρικών
Προσεγγίσεων**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η Ποιότητα Εμπειρίας Μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
μέσα από το Διδακτικό Μοντέλο του Project
Αποφασιστικός Παράγοντας Αγωγής και Μάθησης**

**The Quality of Experience of Primary School Students
in Distance Education
through the Teaching Model of the Project
a Decisive Factor in Education and Learning**

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ/NAME OF STUDENT

Παναγιώτα Ηρειώτη

Panagiota Irioti

ΟΝΟΜΑ ΕΙΣΗΓΗΤΗ/NAME OF THE SUPERVISOR

Κλήμης Νταλιάνης

Klimis Ntalianis

ΑΙΓΑΛΕΩ/AIGALEO 2021

Faculty of Health and Caring Professions
Department of Biomedical Sciences
Faculty of Administrative, Financial and Social Sciences
Department of Early Childhood Education and Care

Department of Pedagogy

Inter-Institutional Post Graduate Program
Pedagogy through innovative Technologies and Biomedical approaches

The Quality of Experience of Primary School Students in distance education through the teaching model of the Project, a Decisive Factor in Education and Learning

NAME OF STUDENT

Panagiota Irioti

19030

giota.irioti@gmail.com

FIRST SUPERVISOR

Klimis Ntalianis

SECOND SUPERVISOR

Maretta Sidiropoulou

AIGALEO 2021

Δήλωση εργασίας μεταπτυχιακής εργασίας

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Παναγιώτα Ηρειώτη του Αθανασίου, με αριθμό μητρώου 19030 φοιτήτρια του Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Παιδαγωγική μέσω Καινοτόμων Τεχνολογιών και Βιοϊατρικών Προσεγγίσεων του των Τμημάτων Βιοϊατρικών Επιστημών/ Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία/Παιδαγωγική τμήμα των Σχολών Επιστημών Υγείας και Πρόνοιας/Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, δηλώνω ότι: «Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος. Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου». Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι τον Ιανουάριο του 2022 και έπειτα από αίτησή μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Η Δηλούσα

Παναγιώτα Ηρειώτη

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου, στον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής κ. Κλήμη Νταλιάνη, για την επίβλεψη και τη συμπαράστασή του σε ό,τι απαιτήθηκε για τη διευκόλυνση, το σχεδιασμό και τη συγγραφή της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Επίσης, να ευχαριστήσω την Επίκουρη Καθηγήτρια του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου κ. Μαρέττα Σιδηροπούλου, για την άμεση ανταπόκριση και συνέπεια στην επίβλεψη της εργασίας μου.

Δεν θα παραλείψω να ευχαριστήσω όλους τους διδάσκοντες του ΔΠΜΣ του ΠΑΔΑ και της ΑΣΠΑΙΤΕ για την άριστη συνεργασία που είχαμε σε όλη τη διάρκεια των σπουδών.

Εγκάρδια θα ευχαριστήσω τη συνάδελφο δασκάλα παράλληλης στήριξης μαθητή της τάξης μου κ. Βασιλική Κεφάλια, για την υπομονή και την συμμετοχή της ως επιστημονικός συνεργάτης, στις διαδικασίες της διπλωματικής μου εργασίας. Επίσης, τον διευθυντή του σχολείου που υπηρετώ κ. Γιάννη Φερεντίνο, για την κατανόηση και τη διευκόλυνσή μου όποτε χρειάστηκε.

Ευγνώμων είμαι στους μαθητές μου, που αμέσως ανταποκρίθηκαν και μου χάρισαν τον καλύτερό τους εαυτό για την πραγματοποίηση της έρευνας που σχεδίασα.

Τέλος, δεν θα παραβλέψω να ευχαριστήσω τον σύζυγό μου Θανάση, που στάθηκε δίπλα μου και σε αυτήν την εμπειρία.

Αφιερώσεις

Την παρούσα διπλωματική εργασία την αφιερώνω στον γιο μου Θοδωρή, μαθητή της Γ΄ Γυμνασίου της Ιωνιδείου Προτύπου Σχολής Πειραιά, που με υποστήριξε κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών και με έκανε να αισθάνομαι περήφανη.

Του εύχομαι, μέσα από τους στίχους του Κ. Καβάφη, να ταξιδέψει για να φτάσει την Ιθάκη του...

Σὲ πόλεις Αἰγυπτιακὲς πολλὲς νὰ πᾶς,
νὰ μάθεις καὶ νὰ μάθεις ἀπ' τοὺς σπουδασμένους.

Πάντα στὸ νοῦ σου νᾶχης τὴν Ἰθάκη.

Τὸ φθάσιμον ἐκεῖ εἶν' ὁ προορισμός σου.

Περίληψη

Εισαγωγή: Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και η έρευνα που σχετίζεται με αυτήν, όπως διαφαίνεται, θα γνωρίσει μεγάλη ανάπτυξη κατά τον 21ο αιώνα. Οι μαθητές όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, καλούνται να ακολουθήσουν τους ταχύτατους ρυθμούς ανάπτυξης και να εξοικειωθούν με τις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, να καλλιεργήσουν νέες δεξιότητες, προκειμένου να προοδεύουν μαθησιακά και να είναι έτοιμοι για τις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας.

Σκοπός λοιπόν της παρούσας μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, τέθηκε η διερεύνηση και η αξιοποίηση των μέσων και των τρόπων που ωφελούν την από απόσταση μάθηση, ώστε να εξασφαλίζουν την ποιότητα εμπειρίας (Quality of Experience) των μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Για τον σκοπό αυτόν, έγινε μελέτη, σχεδίαση, ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση μαθήματος με βάση το διδακτικό μοντέλο του Project, με τη συμβολή των νέων θεωριών μάθησης και με τη χρήση υπολογιστικών περιβαλλόντων ασύγχρονης και σύγχρονης Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε για να διερευνηθεί και να αποτιμηθεί η ποιότητα εμπειρίας των μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, ήταν η Σχεδιαστική Έρευνα. Με επίκεντρο το πείραμα σχεδιασμού και την οργάνωση καινοτόμων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων που διεξήχθησαν σε συνθήκες ηλεκτρονικής σχολικής τάξης, έγιναν θεωρητικές προσεγγίσεις, εφαρμόστηκαν εκπαιδευτικές πρακτικές, δημιουργήθηκε ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό και έγινε ποιοτική, αυθεντική αξιολόγηση των δεδομένων που προέκυψαν, με τη Ρουμπρίκα αξιολόγησης (rubric assessment) ή «κλίμακα διαβαθμισμένων κριτηρίων».

Τα αποτελέσματα της έρευνας, ομαδοποιήθηκαν στα πέντε κριτήρια αξιολόγησης της επίδοσης της Ρουμπρίκας, ως προς την ποιότητα εμπειρίας των μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Οι προδιαγραφές λοιπόν που τέθηκαν ως δείκτες ποιότητας της μαθησιακής εμπειρίας, αφορούσαν τα εξής: 1. Ποιότητα αλληλεπίδρασης του μαθησιακού υλικού, 2. Ποιότητα της δομής του μαθήματος, 3. Ποιότητα των εργασιών, 4. Ποιότητα της υποστήριξης που παρέχει ο διδάσκοντας, 5. Ποιότητα του διδάσκοντα και ποιότητα της διοικητικής υποστήριξης της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Η ποιοτική διαβάθμιση των κριτηρίων (standards) και η κλίμακα βαθμολογίας (numeric scale), συνέκλιναν στην τελική βαθμολογία της Ρουμπρίκας με: Άριστα 5.

Συμπεράσματα: Τα αποτελέσματα της Ρουμπρίκας και η διερεύνηση με τεχνικές ποιοτικής έρευνας της αντιλαμβανόμενης ποιότητας της μαθησιακής εμπειρίας των μαθητών ηλικίας 7-8 ετών που έλαβαν μέρος στην υλοποίηση της συγκεκριμένης ερευνητικής-διδακτικής πρότασης-παρέμβασης, δείχνουν ιδιαίτερα ικανοποιητικά και ελπιδοφόρα για το μέλλον της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Αρκεί η διαμόρφωση του ψηφιακού μαθήματος και των υλικών από τον εκπαιδευτικό-δημιουργό να έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, προκειμένου αυτό να ενεργοποιεί τους μαθητές ώστε να αλληλοεπιδρούν με το περιεχόμενο και να μην χάνουν το ενδιαφέρον τους για τη μάθηση.

Λέξεις Κλειδιά

Εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ηλεκτρονική μάθηση, Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, Ποιότητα Εμπειρίας, Διδακτικό Μοντέλο, Σχέδιο εργασίας, Έρευνα με βάση τη σχεδίαση

Abstract

Introduction: Apparently, distance Education and the research associated with it, will experience great growth in the 21st century. Students of all levels of education are invited to follow the rapid rates of this development and familiarize themselves with Information and Communication Technologies, so as to cultivate new skills in order to progress in learning and be ready for the challenges of the modern society.

The purpose of this postgraduate thesis is to explore and exploit the means and ways that benefit distance Education, in order to ensure the quality of the experience of Primary School students. For this purpose, a course was studied, designed, developed, implemented and evaluated based on the project's teaching model, with the contribution of new learning theories and the use of asynchronous and modern computing environments.

The method followed in order to investigate and assess the quality of experience for Primary School students in Distance Learning, was Design Research. Focusing on the design experiment and the organization of innovative educational interventions conducted in Electronic Classroom Conditions, theoretical approaches were made, educational practices were implemented, digital educational material was created and qualitative, authentic evaluation of the data were obtained, with the rubric assessment or "scale of classified criteria".

The results of the survey were grouped into five criteria for assessing the performance of the rubric assessment in terms of the quality of experience of Primary School students in Distance Education. The standards, therefore, which were set as indicators of the quality of the learning experience, were as follows: 1. Quality of Interaction of the learning material, 2. Quality of course structure, 3. Quality of assignments, 4. Quality of support provided by the teacher; 5. Quality of the teacher and quality of the administrative support of Distance Education. Both the qualitative rating of the criteria (standards) and the numerical scale converged on the final rating of Rubric assessment by: excellent 5.

Discussion: The results of the Rubric and the investigation with qualitative research techniques of the perceived quality of the learning experience for the students aged 7-8 years old who took part in the implementation of this research-teaching proposal-intervention, show particularly satisfactory and promising for the future of Distance Education in Primary Education. Need less to say that the teacher-creator should possess specific characteristics in order to enable students to interact with the content and not lose interest in learning.

Keywords

Distance Education, e-learning, Primary School, Quality of Experience, teaching model, Project, Design-based research

Περιεχόμενα	
Δήλωση εργασίας μεταπτυχιακής εργασίας	iv
Ευχαριστίες.....	v
Αφιερώσεις.....	vi
Περίληψη.....	vii
Συνομογραφίες	xiii
Πρόλογος	1
Εισαγωγή	3
Κεφάλαιο 1. Θεωρητικό πλαίσιο	5
1.1. Αποσαφήνιση των όρων «Συμβατική Εκπαίδευση», «Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» και «εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση»	5
1.2. ΤΠΕ και Μορφές Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης	5
1.3. Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση για την εξ ΑΕ στην Ελλάδα.....	6
1.3.α. Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και Ασύγχρονη Εξ Αποστάσεως Συμπληρωματική Εκπαίδευση	7
1.3.β. Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και Σύγχρονη Εξ Αποστάσεως Συμπληρωματική Εκπαίδευση	7
1.3.γ. Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και συνδυασμός Σύγχρονης και Ασύγχρονης Εξ Αποστάσεως Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης	8
1.4. Εξ Αποστάσεως Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και ποιότητα εμπειρίας των μαθητών	9
Κεφάλαιο 2. Το Project στην Εξ Αποστάσεως Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	10
2.1 Προσδιορισμός της έννοιας του project	10
2.2 Θεωρητικές βάσεις του Project	11
2.3 Το Project ως Μέθοδος διδασκαλίας και έρευνας	11
2.4 Βασικές αρχές – Προϋποθέσεις για το Project	12
2.5 Χαρακτηριστικά και αρετές της μεθόδου Project	13
2.6 Βασική δομή της μεθόδου Project κατά τον Frey	13
2.7 Σημεία σύγκλισης μεταξύ του Project και της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης	14
2.8 Η Φιλοσοφία του σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού για το Project στην Εξ ΑΕ	15
Κεφάλαιο 3. Ερευνητικό πλαίσιο.....	15
3.1 Ανασκόπηση ερευνητικού έργου για την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση	15
3.2 Σκοπός της Έρευνας	17
3.3 Ερευνητικοί Άξονες.....	18
3.4 Ερευνητικοί Στόχοι.....	18
3.5 Ερευνητικά Ερωτήματα.....	19

Κεφάλαιο 4. Μεθοδολογία Έρευνας.....	19
4.1. Σχεδιαστική Έρευνα	19
4.2 Μοντέλα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού Ηλεκτρονικής Μάθησης	21
4.3 Περιγραφή της προτεινόμενης παρέμβασης	23
4.4 Φάσεις υλοποίησης της εκπαιδευτικής παρέμβασης-τεχνολογικές καινοτομίες 24	
4.4.1 Προβληματισμός - Επιλογή και εξειδίκευση του θέματος - Ανάλυση	24
4.4.1.α. Θεματική του Project - κριτήρια επιλογής – ιδιαίτερα στοιχεία.....	24
4.4.1. β. Ευαισθητοποίηση της Ομάδας-Τάξης	25
4.4.1.γ. Τίτλος του Project	26
4.4.2 Προγραμματισμός των διδακτικών δραστηριοτήτων – Σχεδιασμός διδακτικού μοντέλου.....	26
4.4.2.α. Προσδιορισμός των χαρακτηριστικών του διδακτικού μοντέλου	27
4.4.2.β. Καταρτισμός σχεδίου δράσης	27
4.4.3 Διεξαγωγή των δραστηριοτήτων - Εφαρμογή καινοτομιών	30
4.4.3.α. Υλοποίηση δράσεων	31
4.4.3.β. Διαλείμματα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης.....	33
4.4.3.γ. Παρουσίαση των δράσεων	34
4.4.4 Αξιολόγηση διδακτικού μοντέλου	35
Κεφάλαιο 5. Αξιολόγηση της Ερευνητικής πρότασης	36
5.1 Μοντέλα και Μορφές αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου	36
5.2 Το Αξιολογικό Πλαίσιο της Εκπαιδευτικής παρέμβασης	37
5.3 Ρουμπρικές Αξιολόγησης	38
5.4. Εφαρμογή σχεδίου Αξιολόγησης.....	39
Κεφάλαιο 6. Ανάλυση Δεδομένων – Αποτελέσματα	41
6.1 Αποτελέσματα Ρουμπρικής Αξιολόγησης.....	42
6.2 Αποτελέσματα για τις απόψεις, τις στάσεις και τις πρακτικές των μαθητών.....	43
Συμπεράσματα	45
Συζήτηση – Προοπτικές	46
Παραρτήματα	47
Παράρτημα Α: Flipbook (1).....	47
Παράρτημα Β: Wordcloud	47
Παράρτημα Γ: Flipbook (2)	
https://flipbookpdf.net/web/site/c5004dc3be4a0cc6093bcaefda037f7b0534310c202012.pdf.html	47
Παράρτημα Δ: Ερωματολόγιο (ppt.).....	47
Παράρτημα Ε: Παρουσίαση (ppt.)	47

Παράρτημα ΣΤ: Δημιουργία Puzzle	47
Παράρτημα Ζ: 1) Δημιουργία Κόμικ (αρχείο video).....	47
2)Φύλλο Εργασίας:.....	47
Παράρτημα Η: Ρουμπρίκα (αρχείο excel)	50
Αναφορές	51

Συντομογραφίες

Δ.Ε.Π.Π.Σ.: Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών

ΕΑΠ: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

ΕΔΑΕ: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Εξ ΑΕ: Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Ι.Τ.Υ.Ε.: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων

ΤΠΕ: Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών

Πρόλογος

Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση έκανε την εμφάνισή της από τις αρχές του 18ου αιώνα, όταν τα Πανεπιστήμια άρχισαν να προσφέρουν υπηρεσίες, μέσω του ταχυδρομείου. Με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και της επιστήμης της Πληροφορικής, η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση κατάφερε να αλλάξει καθοριστικά τα δεδομένα στο χώρο της εκπαίδευσης, γύρω στα 1960. Από τις αρχές του 1990, ως τις μέρες μας, με την ανάπτυξη του Διαδικτύου, τη διάδοσή του, την ενσωμάτωση των Τεχνολογιών και της Πληροφορικής, η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση έχει γνωρίσει ραγδαία εξέλιξη. Η ηλεκτρονική μάθηση (e-learning) έχει σηματοδοτήσει αλλαγές στον τρόπο μετάδοσης των γνώσεων και των πληροφοριών, καθώς και την εξέλιξη της ίδιας της κοινωνίας, με βάση τα νέα δεδομένα.

Σημείο αναφοράς της παιδαγωγικής κατάρτισης και εξέλιξης του σύγχρονου εκπαιδευτικού, πρέπει να είναι οι προκλήσεις του 21ου αιώνα σε θέματα Αγωγής και Μάθησης. Μια ουσιαστική πρόκληση είναι η κριτική μελέτη των πλεονεκτημάτων και των περιορισμών των τύπων της ασύγχρονης και σύγχρονης Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Γίνεται λοιπόν σκοπός της παρούσας εργασίας να διερευνηθούν και να αξιοποιηθούν τα μέσα και οι τρόποι που ωφελούν τη μάθηση από απόσταση, ώστε να εξασφαλίζουν την ποιότητα εμπειρίας (Quality of Experience) των μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Οι έρευνες έχουν δείξει ότι οι Νέες Τεχνολογίες και γενικά οι διάφορες εφαρμογές των υπολογιστών σε θέματα που αφορούν την εκπαίδευση, ωφελούν καταλυτικά τη μάθηση και κρατούν το ενδιαφέρον των μαθητών, εφόσον έχουν καθορισμένους στόχους, κατάλληλα σχεδιασμένες δραστηριότητες και προέρχονται από το γνωστικό πεδίο των ψυχολογικών και κοινωνικογνωστικών θεωριών. Συνεπώς, ως πρώτος στόχος της διπλωματικής εργασίας τίθεται η κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών μέσα από ομαδοσυνεργατικά, συμμετοχικά, ανακαλυπτικά μοντέλα μάθησης, βασισμένα στη θεωρία του εποικοδομισμού. Τα χαρακτηριστικά αυτά είναι που θεμελιώνουν το σχέδιο εργασίας, Project.

Το Project αποτελεί τη βάση, πάνω στην οποία μπορούν να αναπτυχθούν διάφορες καινοτόμες ιδέες και εκπαιδευτικές πρακτικές. Επομένως, ορίζεται ο δεύτερος στόχος της διπλωματικής εργασίας, η εφαρμογή και η υλοποίηση του Project ως διδακτικό μοντέλο, στην εξ αποστάσεως διδασκαλία. Συγκεκριμένα, εξετάζεται η Ποιότητα Εμπειρίας των μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση μέσα από το προτεινόμενο από την ερευνήτρια μοντέλο. Για τον σκοπό αυτόν, χρησιμοποιείται η

Ρουμπρίκα ως ποιοτικό εργαλείο αξιολόγησης των δεδομένων που προκύπτουν. Γίνεται η σύγκριση όσον αφορά την Ποιότητα Εμπειρίας των μαθητών μικρής τάξης (Β') του Δημοτικού, που παίρνουν μέρος στη διδακτική πράξη, στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο. Οι μελέτες που αναφέρονται, διεξάγονται σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και με μικρό μέγεθος δείγματος.

Μιλάμε ωστόσο, σύμφωνα με Ρες & Βαρσαμίδου (2008) για μια «ολιστική» προσέγγιση, με θεωρητική στήριξη, διδακτική πρακτική, παραδείγματα εφαρμογής, γνωστική ανάλυση των παραδειγμάτων και προβληματισμό για ανατροφοδότηση (Ρες, Γ. , Βαρσαμίδου, Α., 2008). Άλλωστε, η εμπειρία έχει δείξει πως η μεικτή μάθηση αποτελεί δυναμική στρατηγική. Μπορεί ως εκ τούτου να βοηθήσει, τόσο στη βελτίωση του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, όσο και στη διεύρυνση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας της εκπαίδευσης.

Η υλοποίηση της ασύγχρονης εξ αποστάσεως διδασκαλίας προγραμματίζεται να πραγματοποιηθεί μέσα από την πλατφόρμα «Open eClass» η οποία χαρακτηρίζεται από ευκολία στη χρήση, προσαρμοστικότητα στις απαιτήσεις και ευελιξία, είναι σε ελεύθερη διάθεση για τα μέλη του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου και έχει ξεκάθαρες λειτουργικές δομές. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ποιες από τις προσφερόμενες δυνατότητες σχεδιασμού του μαθήματος θα χρησιμοποιήσει. Οι οργανωτικές δομές της είναι ποικίλες και επίσης ξεκάθαρες και λειτουργικές. Υποστηρίζεται εξ άλλου, ότι προάγει τη διερευνητική μάθηση, αφού παρέχει τη δυνατότητα τροποποίησης του εκπαιδευτικού υλικού δυναμικά, εύκολα και γρήγορα και, επιτρέπει στον κάθε μαθητή να ακολουθήσει το δικό του ρυθμό μελέτης.

Η υλοποίηση της σύγχρονης εξ αποστάσεως διδασκαλίας, από την άλλη, προγραμματίζεται να πραγματοποιηθεί μέσα από την πλατφόρμα τηλεδιασκέψεων cisco webex, του Υπουργείου Παιδείας ή οποιαδήποτε άλλη διαθέσιμη πλατφόρμα για τηλεδιασκέψεις, ανταλλαγή άμεσων μηνυμάτων, συνομιλία και συναντήσεις πρόσωπο με πρόσωπο. Έτσι, μπορούν να διευκολυνθούν οι μαθητές για την επικοινωνία τους και για τον προγραμματισμό των καθηκόντων τους. Με τον συνδυασμό σύγχρονης και ασύγχρονης από απόσταση εκπαίδευσης, εξασφαλίζεται για τους μαθητές και η προσωπική και η γνωστική συμμετοχή, με τρόπο που η μια να συμπληρώνει την άλλη και αναδεικνύεται ο πολυδιάστατος χαρακτήρας της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Εισαγωγή

Η ραγδαία ανάπτυξη της επιστήμης των Τεχνολογιών της Πληροφορικής και Επικοινωνιών, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη και τη διάδοση του Διαδικτύου, σηματοδοτεί μια νέα εποχή στα δεδομένα της από απόσταση εκπαίδευσης. Οι νέες θεωρίες μάθησης, η εφαρμογή καινοτόμων διδακτικών μεθόδων για τη μεταφορά της γνώσης και την ανταλλαγή των πληροφοριών, καθορίζουν το προφίλ των εκπαιδευτικών και των μαθητών του 21ου αιώνα, σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Η έρευνα που αφορά τον τομέα της ηλεκτρονικής μάθησης, έχει επίσης γνωρίσει μεγάλη άνθιση, τόσο στην Ευρώπη όσο και στη χώρα μας, από τη δεκαετία του 1990.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, διερευνάται ο ρόλος της Σύγχρονης και Ασύγχρονης Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, σε θέματα αγωγής και μάθησης στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Με βασικούς άξονες τη μελέτη της αναβάθμισης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και της ποιότητας εμπειρίας των μαθητών στην Εξ ΑΕ, οργανώνεται και πραγματοποιείται σχεδιαστική έρευνα βασισμένη στις αρχές που διέπουν το διδακτικό μοντέλο του Project. Γίνεται προσπάθεια με τη συγκεκριμένη ερευνητική πρόταση να διαμορφωθεί μια προσέγγιση μάθησης βασισμένη στην από απόσταση οικοδόμηση της γνώσης, μέσω αλληλεπιδραστικών και ομαδοσυνεργατικών δραστηριοτήτων, με την υποστήριξη ψηφιακών εργαλείων.

Ακολουθεί μια σύντομη περιγραφή της δομής της εργασίας, η οποία αποτελείται από έξι (6) κεφάλαια.

Το πρώτο κεφάλαιο, αφορά το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας. Πρώτα γίνεται η αποσαφήνιση των όρων που έχουν σχέση με την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και το συσχετισμό της με τις ΤΠΕ. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στην αξιοποίηση της Σύγχρονης και Ασύγχρονης Εξ Αποστάσεως εκπαίδευσης από την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση της χώρας μας και στους παράγοντες που καθορίζουν την ποιότητα εμπειρίας των μαθητών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφονται και αναλύονται τα βασικά χαρακτηριστικά του Project. Από τον προσδιορισμό της έννοιας και τις θεωρητικές βάσεις, ως τις αρχές και τα δομικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν αυτήν τη μέθοδο διδασκαλίας. Διερευνώνται τα σημεία σύγκλισης του Project με την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση ως μεθόδων διδασκαλίας και παρουσιάζεται η φιλοσοφία που διέπει το σχεδιασμό του εκπαιδευτικού του υλικού.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναπτύσσεται το Ερευνητικό Πλαίσιο. Προηγείται μια ανασκόπηση του ερευνητικού έργου για την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Ακολουθούν ο καθορισμός του σκοπού της έρευνας, ο προσδιορισμός των ερευνητικών αξόνων και των στόχων και ορίζονται τα ερευνητικά ερωτήματα.

Στο τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνεται η μεθοδολογία της έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε τέσσερις φάσεις, με βάση τις αρχές της σχεδιαστικής έρευνας και τα δομικά στοιχεία του παιδαγωγικού μοντέλου του Project. Στην πρώτη φάση γίνεται ανάλυση των πρακτικών προβλημάτων από την ερευνήτρια σε συνεννόηση με τους επιστημονικούς συνεργάτες της. Στη δεύτερη φάση σχεδιάζεται η εκπαιδευτική παρέμβαση, με βάση τα σύγχρονα μοντέλα εκπαιδευτικού σχεδιασμού ηλεκτρονικής μάθησης και τις τεχνολογικές καινοτομίες που μπορούν να υλοποιηθούν. Στην τρίτη φάση εφαρμόζονται οι καινοτομίες μέσα από επαναληπτικούς κύκλους δοκιμών, διαλείμματα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης και βελτίωσης λύσεων στην πράξη. Στην τέταρτη φάση γίνεται ποιοτική αξιολόγηση που αφορά την ποιότητα της εμπειρίας των μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, με βάση το προτεινόμενο διδακτικό μοντέλο.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, τονίζεται η σημασία της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και παρουσιάζεται αναλυτικά η Ρουμπρίκα Αξιολόγησης (Rubric Assessment), το εργαλείο της αξιολόγησης που χρησιμοποιήθηκε για την αυθεντική, ποιοτική, περιγραφική αξιολόγηση της παρούσας ερευνητικής πρότασης.

Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο αναλύονται τα δεδομένα και τα αποτελέσματα της έρευνας, τόσο αυτά που αφορούν τα κριτήρια της Ρουμπρίκας, όσο και αυτά που αφορούν τις απόψεις, τις στάσεις και τις πρακτικές των μαθητών.

Τα αποτελέσματα της έρευνας, οδηγούν σε συμπεράσματα για τους παράγοντες που εξασφαλίζουν την ποιότητα εμπειρίας των μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Επισφράγισμα όλων, έρχεται η συζήτηση προοπτικών για περαιτέρω ανάπτυξη και εξέλιξη της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, ως αποφασιστικού παράγοντα αγωγής και μάθησης.

Κεφάλαιο 1. Θεωρητικό πλαίσιο

1.1. Αποσαφήνιση των όρων «Συμβατική Εκπαίδευση», «Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» και «εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση»

Με τον όρο «Συμβατική Εκπαίδευση», εννοούμε την εκπαίδευση που λαμβάνει χώρα σε έναν συγκεκριμένο χώρο (αίθουσα διδασκαλίας) όπου βρίσκονται ο διδάσκοντας και οι διδασκόμενοι, σε ορισμένο χρόνο (Αναστασιάδης, 2014).

Στις μέρες μας, όταν χρησιμοποιούμε τον όρο «Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» (Εξ ΑΕ), εννοούμε μια «ανοιχτή», συνεχή και προσβάσιμη διαδικασία που ικανοποιεί τις μαθησιακές ανάγκες όλων των πολιτών (Λιοναράκης, 2001). Η χρήση του όρου έγινε για πρώτη φορά τη δεκαετία του 1970, ενώ επίσημα χρησιμοποιείται από το 1982, ύστερα από απόφαση του Διεθνούς Συμβουλίου για την Ανοιχτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (Λιοναράκης, 2006).

Ο όρος «εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση» ορίζει την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση που δύναται να παρέχει η Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με σκοπό την κάλυψη των σύγχρονων αναγκών των μαθητών, που προκύπτουν από τα ζητούμενα της νέας εποχής και της κοινωνίας της γνώσης. Γίνεται διάκριση της εξ αποστάσεως σχολικής εκπαίδευσης σε Αυτοδύναμη και Συμπληρωματική. Η Αυτοδύναμη αναπτύσσεται ανεξάρτητα από τη Συμβατική σχολική εκπαίδευση, ενώ η Συμπληρωματική λειτουργεί παράλληλα, σε σχέση με το Συμβατικό σχολείο (Βασάλα, 2005).

1.2. ΤΠΕ και Μορφές Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Σύμφωνα με αρκετούς ερευνητές και μελετητές, οι μορφές στις οποίες διακρίνεται η Εξ ΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ, είναι σε Ασύγχρονη, σε Σύγχρονη και σε Μεικτή-Συνδυαστική. Στα πλαίσια της Ασύγχρονης Εξ ΑΕ, η αλληλεπίδραση μεταξύ διδασκόντων και διδασκομένων μπορεί και επιτυγχάνεται χωρίς χωροχρονικά όρια, ενώ υπάρχει ευελιξία στο ρυθμό μάθησης (Αναστασιάδης, 2014). Εργαλεία ασύγχρονης εκπαίδευσης, είναι τα εκπαιδευτικά λογισμικά και οι πλατφόρμες ασύγχρονης εκπαίδευσης. Οι πλατφόρμες που λειτουργούν μέσω των προηγμένων τεχνολογιών διαδικτύου, διακρίνονται σε: α) Συστήματα Διαχείρισης Μάθησης (LMS), για τη διαχείριση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων από απόσταση και β) Συστήματα Διαχείρισης Περιεχομένου (CMS), για τη συγγραφή, την αποθήκευση, τη δημοσίευση, τη ροή εργασιών και την αποτελεσματική διακίνησή τους μέσα από το διαδίκτυο (Δημητρακοπούλου, 1999).

Μέσα από τη Σύγχρονη Εξ ΑΕ, δίνεται η δυνατότητα αλληλεπίδρασης διδασκόντων και διδασκομένων σε πραγματικό χρόνο, μέσω δεδομένων, εικόνας και ήχου, αν και μπορούν να βρίσκονται σε διαφορετικό χώρο ο καθένας. Με τις προηγμένες τεχνολογίες του διαδικτύου σύγχρονης μετάδοσης, όπως είναι η τηλεδιάσκεψη, προσδίδεται αμεσότητα στην επικοινωνία και αίσθηση ομαδικότητας (Anastasiades, 2012).

Το «Μεικτό-Συνδυαστικό περιβάλλον μάθησης» (blended learning), είναι αυτό που μπορεί να συνδυάσει τα θετικά στοιχεία της σύγχρονης και ασύγχρονης Εξ ΑΕ και της «Συμβατικής Εκπαίδευσης», πάντοτε με παιδαγωγικούς όρους και προϋποθέσεις (Anastasiades, 2012). Στο Μεικτό-Συνδυαστικό μοντέλο μάθησης απαραίτητη είναι μια καλά οργανωμένη διδακτική προσέγγιση. Η επιτυχία του καθορίζεται από την ύπαρξη και εφαρμογή ενός διδακτικού μοντέλου, το οποίο βασίζεται σε μια εκπαιδευτική θεωρία, φέρει υλικοτεχνική υποδομή, ακολουθεί μηχανισμούς διαμορφωτικής και τελικής αξιολόγησης (Dziuban, Hartman, & Moskal, 2004).

1.3. Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση για την εξ ΑΕ στην Ελλάδα

Οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις την δεκαετία του 1990, οδήγησαν στην αλματώδη ανάπτυξη των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και εισέβαλαν σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, καθώς και στον χώρο της Εξ ΑΕ, διεθνώς. Στην Ελλάδα, στα τέλη της ίδιας δεκαετίας, παράλληλα με την ανάπτυξη των ΤΠΕ, αρχίζει και η διερεύνηση της παιδαγωγικής αξιοποίησής τους στο πεδίο της εξ ΑΕ που αφορά και τις τρεις βαθμίδες του «Τυπικού Εκπαιδευτικού Συστήματος» της χώρας μας, την Πρωτοβάθμια, τη Δευτεροβάθμια και την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (Αναστασιάδης, 2014).

Παρά το γεγονός ότι αρχικά δόθηκε έμφαση στις τεχνοκεντρικές προσεγγίσεις, έγινε γρήγορα σαφές πως τα τεχνολογικά μέσα δεν είναι δυνατόν να υποκαταστήσουν την παιδαγωγική και κοινωνική διάσταση της μάθησης. Για τον λόγο αυτόν, τα τελευταία χρόνια η αξιοποίηση των ΤΠΕ επικεντρώνεται στη δημιουργία κατάλληλων προϋποθέσεων για μια Εξ ΑΕ πολυδιάστατη και όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο Λιοναράκης, πολυμορφική (Λιοναράκης, 2006).

1.3.α. Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και Ασύγχρονη Εξ Αποστάσεως Συμπληρωματική Εκπαίδευση

Η πρώτη συντονισμένη προσπάθεια εισαγωγής των ΤΠΕ για την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση της Ελλάδας, ξεκίνησε από το Υπουργείο Παιδείας και το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων (Ι.Τ.Υ.Ε.) το έτος 1996 και ολοκληρώθηκε το έτος 2000 στο πλαίσιο του έργου ΟΔΥΣΣΕΑΣ (Ολοκληρωμένο Δίκτυο Σχολικής και Εκπαιδευτικής Αναγέννησης σε Αχαΐα, Θράκη και Αιγαίο). Σε πρώτη φάση, αφορούσε την ασύγχρονη εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση και τον εξοπλισμό σχολικών εργαστηρίων με τις απαιτούμενες τεχνολογικές υποδομές (υλοποιήθηκε σε 60 σχολικά εργαστήρια), περιελάμβανε την ανάπτυξη λογισμικού και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών των σχολείων που εμπλέκονταν. Ουσιαστικά, από το 2000 και έπειτα ξεκινά η σταδιακή χρήση λογισμικών που μπορούν να υποστηρίξουν δράσεις συμπληρωματικής Εξ ΑΕ. Ακολούθως, εισάγεται η εφαρμογή Νέων Τεχνολογιών για την αναβάθμιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας με τη χρήση των πλατφόρμων ασύγχρονης εκπαίδευσης και διερευνάται η παιδαγωγική αξιοποίησή τους για ανάπτυξη συνεργατικών δραστηριοτήτων μεταξύ των μαθητών, μέσα από το πρίσμα της εποικοδομιστικής μάθησης. Παρατηρείται πως οι πλατφόρμες είναι εύχρηστες, αφού οι μαθητές με ευκολία εργάζονται με τα εργαλεία που τους προσφέρουν. Τονίζεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού και η καταλυτική του παρουσία ως οδηγού και διευκολυντή για την εμπλοκή των μαθητών στις όποιες διαδικασίες μάθησης. Τέλος, το Υπουργείο Παιδείας, προέβη σε μια ολοκληρωμένη προσπάθεια ενίσχυσης της ασύγχρονης Εξ ΑΕ στη χώρα μας, με την πλατφόρμα ανοιχτού λογισμικού που λειτουργεί από το έτος 2011 και είναι πολύτιμος συμπληρωματικός οδηγός για τη διαδικασία της μάθησης (Αναστασιάδης, 2014).

1.3.β. Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και Σύγχρονη Εξ Αποστάσεως Συμπληρωματική Εκπαίδευση

Στη Σύγχρονη Εξ Αποστάσεως Συμπληρωματική Εκπαίδευση, διερευνάται κυρίως ο ρόλος της τηλεδιάσκεψης στην εκπαιδευτική διαδικασία και η καλύτερη δυνατή αξιοποίησή της στη νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα (Αναστασιάδης, 2014). Το ενδιαφέρον εστιάζεται στην προστιθέμενη αξία της τηλεδιάσκεψης στη σύγχρονη επικοινωνία των μαθητών και την εξοικείωσή τους με τις ΤΠΕ. Επίσης, το ενδιαφέρον στρέφεται στην κοινωνικο-συναισθηματική επίδραση της Σύγχρονης Εξ Αποστάσεως Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης σε

θέματα μάθησης και αγωγής, στην αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης μέσα από τη δημιουργία κατάλληλου, φιλικού κλίματος και την αμεσότητα της διαπραγμάτευσης (Αναστασιάδης, 2014).

Από το έτος 1999, έχουν ξεκινήσει προσπάθειες επικοινωνίας μεταξύ μαθητών Δημοτικών σχολείων της Ελλάδας και της Κύπρου, υλοποιώντας προγράμματα που έχουν στόχο τους την παιδαγωγική αξιοποίηση της Διαδραστικής Τηλεδιάσκεψης. Αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα Σύγχρονης Εξ Αποστάσεως Συμπληρωματικής εκπαίδευσης στη χώρα μας, τα προγράμματα «Οίκαδε» (1999-2013, Φορέας Υλοποίησης: Τράπεζα Κύπρου) και «Οδυσσέας» (2000-2013, Φορείς Υλοποίησης: Τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Κύπρου, Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης). Άλλο ένα σημαντικό ερευνητικό πρόγραμμα είναι το «ΣΧΕΔΙΑ», το οποίο ξεκίνησε το 2000 με Φορέα Υλοποίησης, το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αιγαίου (Αναστασιάδης, 2014).

1.3.γ. Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και συνδυασμός Σύγχρονης και Ασύγχρονης Εξ Αποστάσεως Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης

Η εξέλιξη των ΤΠΕ μετασχηματίζουν το διαδίκτυο από χώρο αναζήτησης πληροφοριών (web 1.0), σε χώρο συνεργασίας και δημιουργίας περιεχομένου από τους χρήστες (web 2.0). Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν πως το ενδιαφέρον εστιάζεται: α) στον ρόλο των συνεργατικών διαδικτυακών εργαλείων, β) στην ανάδειξη και καλλιέργεια κοινωνικογνωστικών δεξιοτήτων, γ) στην οικοδόμηση της γνώσης μέσα από συνθήκες συνεργατικής μάθησης και δ) στην ψυχοκοινωνική βελτίωση του παιδαγωγικού κλίματος (Anastasiades, et al., 2010)

Μια προσπάθεια που κινείται από το έτος 2005 σε αυτά τα πλαίσια, είναι η δράση «eTwinning», η οποία, προωθεί τη συνεργασία σχολείων στην Ευρώπη, με την παροχή υποστήριξης, εργαλείων και υπηρεσιών, με σκοπό τη διευκόλυνση των σχολείων στη διάμορφωση συνεργασιών μικρής ή μεγάλης διάρκειας, σε οποιοδήποτε θέμα (Κεραμιδά & Ψιληλής, 2005). Η δράση eTwinning (www.etwinning.net), λειτουργεί υπό το European Schoolnet, μία διεθνή συνεργασία Ευρωπαϊκών Υπουργείων Παιδείας, όπου αναπτύσσεται η διαδικασία της μάθησης για σχολεία, δασκάλους και μαθητές στην Ευρώπη. Αυτό που προσφέρει είναι μια πλατφόρμα επικοινωνίας στο προσωπικό του σχολείου μιας από τις Ευρωπαϊκές χώρες που λαμβάνουν μέρος, ώστε να μπορούν να συνεργάζονται, να

δημιουργούν, να μοιράζονται και κυρίως να αισθάνονται ότι αποτελούν μέλη μια κοινότητας εκμάθησης (Αναστασιάδης, 2014).

1.4. Εξ Αποστάσεως Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και ποιότητα εμπειρίας των μαθητών

Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) , εδώ και 22 χρόνια, είναι το σημείο αναφοράς της Εξ ΑΕ στη χώρα μας, όχι μόνο επειδή είναι θεσμοθετημένος φορέας, αλλά είναι και ο κυρίαρχος φορέας που διερευνά και εφαρμόζει τη διαδικασία και τις διαστάσεις της Εξ ΑΕ. Το εκπαιδευτικό, παιδαγωγικό μας σύστημα έχει ανάγκη να πάρει μία σύγχρονη μορφή, μια μοντέρνα φυσιογνωμία, να καλύψει κενά και ανάγκες που υπάρχουν (Λιοναράκης Α. , 2020). Η Εξ ΑΕ, έχει μπει στη ζωή μας και υπό τις συνθήκες της πανδημίας COVID 19, μας έχει πλέον καθορίσει. Μπορεί να θεωρηθεί ως κυρίαρχο πλέον μεθοδολογικό όργανο για την εκπλήρωση του οράματος για την Εξ ΑΕ που θα συμπληρώνει το εκπαιδευτικό μας σύστημα.

Στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά, ιδιαίτερα αν είναι συμπληρωματική. Μπορεί να καλύψει σημαντικά κενά σε μια σειρά ζητημάτων και προβλημάτων. Αναβαθμίζει τον ρόλο του εκπαιδευτικού. Του δίνει καινούρια εργαλεία, καινούριες δυνατότητες και επιλογές, ώστε να μπορεί να κάνει καλύτερα τη δουλειά του.

Το εκπαιδευτικό μας σύστημα αναζητά μια καινούρια ταυτότητα, η οποία θα συμπληρωθεί εποικοδομητικά με την αξιοποίηση της Εξ ΑΕ. Αρκεί να ληφθεί υπόψιν πως η Εξ ΑΕ δεν είναι μόνο οι τεχνολογίες, αλλά ένα σύνολο από παιδαγωγικές αρχές και προϋποθέσεις που πρέπει να ακολουθούμε για να μπορέσουμε να κάνουμε αποτελεσματικότερες τις τεχνολογίες. Η ποιότητα του εκπαιδευτικού υλικού και η αποτελεσματική διδασκαλία και μάθηση, προσδιορίζουν και προδιαγράφουν την ποιότητα εμπειρίας των μαθητών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, στην Εξ ΑΕ (Λιοναράκης Α. , 2020).

Βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, είναι η δημιουργία ψηφιακού αλλά και έντυπου υλικού, σύμφωνα με προδιαγραφές που άπτονται παιδαγωγικών θεωριών και απαιτούν εμπειρία, γνώσεις, καλή προετοιμασία και αφοσίωση στους μαθησιακούς στόχους. Επομένως, αναφερόμαστε σε ένα εκπαιδευτικό υλικό σχεδιασμένο με προσοχή, ελκυστικό και ενδιαφέρον για τους μαθητές, σαφές και επεξηγηματικό, υποστηρικτικό της μαθησιακής διαδικασίας, ακόμη και σε περιπτώσεις μαθητών που μελετούν χωρίς βοήθεια. Ένα εκπαιδευτικό υλικό που ευνοεί τη

συμμετοχή και τη δράση όλων των εκπαιδευόμενων, δημιουργεί ευκαιρίες για αλληλεπίδραση, ανατροφοδότηση και αυτοαξιολόγηση. Η διαμόρφωση ή η διαχείριση ενός τέτοιου τύπου εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού από τον εκπαιδευτικό της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, προδιαγράφει τον τύπο του προοδευτικού εκπαιδευτικού, που βρίσκεται σε επαγρύπνηση για τα σύγχρονα θέματα αγωγής και μάθησης, που βοηθά τους μαθητές του να αποκτήσουν γνώσεις αλλά και να αναπτύξουν δεξιότητες. Απαντώντας ο δάσκαλος με ελκυστικότητα και σαφήνεια στα βασικά ερωτήματα που αφορούν τη διδασκαλία, στο «τι», στο «πώς», και στο «γιατί», κερδίζει το ενδιαφέρον των μαθητών και διασφαλίζει την ποιότητα εμπειρίας των μαθητών, στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Άλλωστε, η φιλοσοφία της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης στηρίζεται στην παιδαγωγική και διδακτική αρχή «τους μαθαίνουμε πώς να μαθαίνουν» και το ζητούμενο είναι η μετουσίωση της πληροφορίας σε γνώση (Λιοναράκης, Μανούσου, Χαρτοφύλακα, Παπαδημητρίου, & Ιωακειμίδου, 2020).

Ένας ακόμα παράγοντας που θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν όταν πρόκειται για την ποιότητα εμπειρίας των μαθητών από την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, είναι η προσβασιμότητα σε αυτήν, καθώς είναι σημαντικό να έχουν όλοι τη δυνατότητα συμμετοχής. Είναι κρίσιμης σημασίας οι ανάγκες και οι ιδιαιτερότητες τόσο σε εξοπλισμό με ψηφιακά μέσα, όσο και σε βασικές ψηφιακές δεξιότητες, γι' αυτό πρέπει να είναι μέρος του εκπαιδευτικού σχεδιασμού και της οργάνωσης της Εξ ΑΕ. Έτσι, η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση θα συμβάλει στον αγώνα για τη μείωση της διαρροής και εγκατάλειψης του σχολείου, θα μπορέσει να ενεργοποιήσει την αναζήτηση για καλλιτεχνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες, να αφυπνίσει ευαισθησίες για τον συνάνθρωπο, τη ζωή, το περιβάλλον (Λιοναράκης, Μανούσου, Χαρτοφύλακα, Παπαδημητρίου, & Ιωακειμίδου, 2020).

Κεφάλαιο 2. Το Project στην Εξ Αποστάσεως Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

2.1 Προσδιορισμός της έννοιας του project

Ο όρος project χρησιμοποιείται στις μέρες μας με πολλές διαστάσεις και προσδιορισμούς. Συναντάται ως «Σχέδιο Εργασίας ή Σχέδια δράσης», ως «Μέθοδος Σχεδίων», ως «Δημιουργικές και Συνθετικές Εργασίες», ως «Σχέδια Συνεργατικής Έρευνας», ως «Βιωματική Μέθοδος ή Μέθοδος Βιωμάτων», ως «Σχεδιακή Μέθοδος», ως «Προσχεδιασμένη Δράση ή Προσχεδιασμένη Εργασία», ως «Εργασιοκεντρική Μέθοδος» (Ματσαγγούρας, 2007).

2.2 Θεωρητικές βάσεις του Project

Είναι κοινός τόπος, πως η μεθοδολογία Project, αποτελεί έναν σύγχρονο τρόπο διδακτικής προσέγγισης. Οι απαρχές της μεθόδου ανιχνεύονται στις αρχές του 18ου αιώνα, στη θεωρία του Jean Jacques Rousseau (1712-1778) για την ελευθερία του ατόμου, το σεβασμό στο παιδί, την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και της δημιουργικής ικανότητας. Αλλά και στις ιδέες των φιλανθρωπιστών πως η γνώση που αποκτάται στο σχολείο πρέπει να έχει αντίκτυπο και άμεσο όφελος στην πραγματική ζωή. Αργότερα, η φιλοσοφία του Πραγματισμού που αναπτύχθηκε στα μέσα του 19ου αιώνα, «δίνει έμφαση στην πρακτική εφαρμογή των ιδεών, ενεργώντας σε αυτές προκειμένου να τις ελέγξει πάνω στις ανθρώπινες εμπειρίες».

Στο κίνημα εν τέλει της μεταρρυθμιστικής κίνησης της «Νέας Αγωγής» των αρχών του 20ου αιώνα, με κύριους εκπρόσωπους τους Dewey, Kilpatrick, Decroly, Freinet, βασίζεται η μέθοδος Project (Κόσουβας, 2018). Ο William H. Kilpatrick, καθηγητής του Πανεπιστημίου Columbia ήταν αυτός που επινόησε τη Μέθοδο Project και την παρουσίασε για πρώτη φορά ολοκληρωμένη το 1918. Επιχείρησε να εφαρμόσει τη μέθοδο Project στην εκπαίδευση. Επιχείρησε δηλαδή πιο έντονα τη σύνδεση της σχολικής πραγματικότητας με την καθημερινή, εκτός σχολείου ζωή. Σύμφωνα με τον ίδιο, η μέθοδος Project είναι «μία σχεδιασμένη δράση, η οποία γίνεται με όλη την καρδιά και λαμβάνει χώρα μέσα σε ένα κοινωνικό περιβάλλον» (Kilpatrick, 1935).

2.3 Το Project ως Μέθοδος διδασκαλίας και έρευνας

Το Project λοιπόν είναι ένα σχέδιο εργασίας, μια μέθοδος διδασκαλίας, αποτελεί έναν τρόπο έρευνας (Κόπτσης, 2009). Είναι μια ανοιχτή, ευέλικτη και πολύπλευρη διαδικασία μάθησης (Κόσουβας, 2018). Στη χώρα μας, εμφανίστηκε στα μέσα της δεκαετίας του '80 ως προβληματισμός και στις μέρες μας έχει εισαχθεί στη σχολική πρακτική με το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.), από το έτος 2003. Η τόνωση του παιδαγωγικού ενδιαφέροντος επιτεύχθηκε με την μετάφραση του βιβλίου του K. Frey (1986), την πρώτη έκδοση του βιβλίου του K. Χρυσ αφίδη (1994) και τις προσπάθειες εισαγωγής καινοτόμων προγραμμάτων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (Κόσουβας, 2018). Κατά τον Χρυσ αφίδη, η μέθοδος project ταυτίζεται με την Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Σύμφωνα με τον προσδιορισμό που ο ίδιος δίνει: «Λέγοντας βιωματική διδασκαλία

εννοούμε ένα πλέγμα διδακτικών διαδικασιών που έχουν ως αφόρμηση βιωματικές καταστάσεις» (Χρυσ αφίδης, 2006).

Στα πλαίσια της ένταξης των βιωματικών καταστάσεων των μαθητών, ατομικών ή ομαδικών ή ολόκληρης της τάξης, στη σχολική ζωή, επιδιώκεται η εισαγωγή των μαθητών στον κόσμο της γνώσης. Οι διδακτικές δραστηριότητες, για την οργάνωση και την υλοποίησή τους, προϋποθέτουν μια επικοινωνιακή σχέση ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και μαθητές. Αυτό είναι που οδηγεί την ομάδα, ανάλογα με τις ανάγκες, τις προδιαθέσεις και τα ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων, στην οργάνωση, το σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την αξιολόγηση ενός σχεδίου εργασίας (Frey, 2015). Οι μαθητές μαθαίνουν να προσεγγίζουν την επιστημονική αλήθεια μέσα από ατομικές και ομαδικές αναζητήσεις, να μοιράζονται τη χαρά της επιτυχίας και να νιώθουν τη χαρά της συμβολής, που ενισχύει την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθησή τους (Χρυσ αφίδης, 2006).

2.4 Βασικές αρχές – Προϋποθέσεις για το Project

Σύμφωνα με τον Α. Κόπτη, «Οι βασικές αρχές της σύγχρονης παιδαγωγικής επιστήμης, οι οποίες εφαρμόζονται στη διδακτική πράξη και διευκολύνουν τη διδακτική διαδικασία είναι: Η παιδοκεντρικότητα - Η αυτενέργεια - Η εποπτεία - Η εργασία κατά ομάδες – Η σύνδεση του σχολείου με τη ζωή - Η διαθεματικότητα - Η καλλιέργεια διαπροσωπικών σχέσεων». Οι αρχές αυτές, στηρίζονται σε πορίσματα της Ψυχολογίας και άλλων κοινωνικοπολιτισμικών θεωριών και θέτουν τις προϋποθέσεις για μια πετυχημένη διδασκαλία. Προσανατολίζουν τον εκπαιδευτικό, ώστε να είναι αποδοτική η προσφορά του στο μάθημα και είναι πάντα επίκαιρες. Για τους λόγους αυτούς, βρίσκουν εφαρμογή σε κάθε νέα μεθοδολογία, όπως είναι η μεθοδολογία Project (Κόπτης, 2009). Υπαγορεύουν τη δυναμική της ομάδας και αναδεικνύουν την αξία της υποκειμενικής εμπειρίας στη μάθηση (Κόσσυβας, 2018). Καθιστούν αναγκαία την ενεργητική συμμετοχή του μαθητή και απαραίτητη την παροχή κινήτρων από τους εκπαιδευτικούς για να επιτευχθεί αυτό (Jean Piaget, Maria Montessori, John Dewey). Έχουν την πεποίθηση ότι η μάθηση είναι μια εξελικτική διαδικασία με ποσοτικό και ποιοτικό χαρακτήρα, αρκεί η γλώσσα που χρησιμοποιείται, οι μαθησιακές πρακτικές, να δομούνται και να προσαρμόζονται πάνω στα στάδια ανάπτυξης του παιδιού (Jean Piaget, Jerome Bruner, LevVygotsky).

Τέλος, οι νέες θεωρίες της ψυχολογίας για την νοημοσύνη επηρεάζουν σημαντικά την παιδαγωγική σκέψη και δράση, θέτοντας μερικές ακόμα βασικές προϋποθέσεις για

την επιτυχή έκβαση ενός σχεδίου εργασίας. Ο Howard Gardner στη θεωρία του για τους πολλαπλούς τύπους νοημοσύνης, υποστηρίζει πως η νοημοσύνη του καθενός σχετίζεται με τα ταλέντα, τις ικανότητες και τις δεξιότητες που αυτός έχει. Επομένως, ο εκπαιδευτικός πρέπει να παρέχει τόσα ερεθίσματα ώστε να ανακαλύψει το ενδιαφέρον του καθενός, να το τροφοδοτήσει και να το εμπλουτίσει. Τέλος, ο Daniel Goleman, με την θεωρία του περί συναισθηματικής νοημοσύνης, τονίζει την προϋπόθεση, πως η συναισθηματική νοημοσύνη μπορεί να καλλιεργηθεί από εξωτερικούς περιβαλλοντικούς παράγοντες, μέρος των οποίων αποτελεί και το σχολείο (Κασσωτάκης, 2006).

2.5 Χαρακτηριστικά και αρετές της μεθόδου Project

Κατά τον Frey, τα βασικότερα χαρακτηριστικά της μεθόδου είναι ότι ενισχύει την πρωτοβουλία, καθώς και την ομαδική δράση, αφού οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες, συνδέει την πνευματική με τη χειρωνακτική εργασία, ενσωματώνει διαφορετικές ηλικίες σε κοινή δράση, προάγει παραγωγικές δραστηριότητες, εισάγει την καθημερινή ζωή στους θεσμούς μόρφωσης και προσφέρει αγωγή μέσα από βιώματα. Ο Klippert επίσης τονίζει ένα ακόμα χαρακτηριστικό της μεθοδολογίας Project, που είναι η συμμετοχή στη διαδικασία, όλων ανεξαιρέτως των μαθητών, ακόμα και των αδύνατων, ανάλογα με τις δυνατότητες του καθενός. Με αυτόν τον τρόπο προκύπτουν και άλλα χαρακτηριστικά και αρετές, όπως είναι η προαγωγή της κοινωνικότητας, της συναδελφικότητας και της αλληλεγγύης μεταξύ των μαθητών, οι οποίοι αυτονομούνται από τον δάσκαλο και μπορούν και αυτενεργούν (Κόππης, 2009). Μιλάμε δηλαδή για ένα μαθητοκεντρικό μοντέλο διδασκαλίας και μάθησης, όπου οι μαθητές είναι ενεργοί και οι δραστηριότητες προσεγγίζουν το αυθεντικό και βιωματικό επίπεδο του μαθητή. Μέσα σε ένα αυθεντικό περιβάλλον μάθησης, ο μαθητής μπορεί και αναπτύσσει δεξιότητες Γνωστικές, Επικοινωνιακές, Μεταγνωστικές. Επίσης, επιτυγχάνεται άνοιγμα της σχολικής ζωής στην πολιτεία, Εξωστρέφεια του σχολείου.

2.6 Βασική δομή της μεθόδου Project κατά τον Frey

Η δομή της μεθόδου Project, περιλαμβάνει 4 βασικά στάδια (Χρυσάφιδης, 2006), με βάση τα οποία οργανώνονται οι φάσεις υλοποίησής του:

1. Προβληματισμός. Επιλογή και εξειδίκευση του θέματος, Ανάλυση (Decide).
2. Προγραμματισμός των διδακτικών δραστηριοτήτων. Προσδιορισμός των σκοπών και των στόχων του project. Καταρτισμός σχεδίου δράσης (Design).

3. Διεξαγωγή των δραστηριοτήτων. Συλλογή και επεξεργασία δεδομένων και πληροφοριών - Παρουσίαση του project. Υλοποίηση (Do).

Κατά τη διάρκεια του σχεδίου δράσης και κυρίως στη φάση της συλλογής δεδομένων, γίνονται διαλείμματα ενημέρωσης, αξιολόγησης και ανατροφοδότησης (Χρυσ αφίδης, 2006).

4. Αξιολόγηση. Αξιολόγηση του project (Evaluate).

Το τελικό προϊόν που προκύπτει από τα παραδοτέα projects, μπορεί να είναι από μια Α-φίσα και ένα Φυλλάδιο, ως ένα Καλλιτεχνικό – Εικαστικό έργο και από μια Εφημερίδα, ως μια Παρουσίαση – Έκθεση και ένα Δρώμενο (Kilpatrick, 1935).

2.7 Σημεία σύγκλισης μεταξύ του Project και της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Μελετώντας τις θεωρητικές και χρονικές βάσεις στα πλαίσια των οποίων εμφανίστηκαν οι δυο μέθοδοι διδασκαλίας, το Project και η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, γίνεται φανερό πως αποτελούν προϊόντα της εποχής τους (19ος με αρχές του 20ου αιώνα). Οι κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές και τεχνολογικές εξελίξεις που σημειώθηκαν την εποχή αυτή, οδήγησαν επιτακτικά σε αλλαγές των μεθόδων διδασκαλίας και των εκπαιδευτικών συστημάτων, σε διεθνές επίπεδο αλλά και στη χώρα μας.

Μελετώντας τα ιδεώδη χαρακτηριστικά του Project και της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, διαφαίνεται πως και οι δύο μέθοδοι διδασκαλίας διαθέτουν στοιχεία για μια ανοιχτή, ευέλικτη πολυτροπική και πολυμορφική διαδικασία μάθησης. Έντονο επίσης είναι το στοιχείο της αυτονομίας και της εξατομικευμένης διδασκαλίας όπου ο μαθητής μπορεί να εργάζεται με τους δικούς του ρυθμούς στα πλαίσια των δυνατοτήτων του και ο δάσκαλος να εργάζεται με τον κάθε μαθητή ξεχωριστά.

Μελετώντας τις βασικές αρχές και τα δομικά στοιχεία που διέπουν το Project και την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, γίνεται αντιληπτό πως η ελευθερία και η αυτενέργεια στον τρόπο μελέτης, η συνεργασία και η καλλιέργεια διαπροσωπικών σχέσεων των μαθητών καθώς και η συμβουλευτική στάση του εκπαιδευτικού, είναι επίσης κοινά σημεία των δύο μεθόδων διδασκαλίας. Με τη χρήση διαφόρων εφαρμογών σύγχρονης και ασύγχρονης Εξ ΑΕ, εκπαιδευτικοί και μαθητές μπορούν να επικοινωνούν, να αλληλεπιδρούν, να λύνουν απορίες (chat, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο), στην προσπάθεια για την επίτευξη των στόχων σε καθορισμένα χρονικά όρια.

Ο εκπαιδευτικός-συντονιστής φροντίζει για την οργάνωση, τον προγραμματισμό, τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των δραστηριοτήτων. Παρακολουθεί την πρόοδο των εργασιών των μαθητών και αξιολογεί τις εργασίες με διαμορφωτική αξιολόγηση, δίνοντας σημασία στην ανάδραση και την ανατροφοδότηση, μέσα από τα διαλείμματα ενημέρωσης, αξιολόγησης και ανατροφοδότησης. Κοινός στόχος είναι η οικοδόμηση της γνώσης.

Τέλος, όσον αφορά το εκπαιδευτικό υλικό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, σύμφωνα με το Quality Assurance Agency for Higher Education (QAA, 1999), χαρακτηρίζεται από πολυμορφικότητα και πολυτροπικότητα. Άρα, μπορεί να είναι έντυπο, ηχητικό, οπτικοακουστικό, πειραματικού εξοπλισμού, ηλεκτρονικό-διαδικτυακό, υποστηρικτικό και για τις δύο μεθόδους διδασκαλίας (Σοφός & Μαντζιούκας, 2013).

2.8 Η Φιλοσοφία του σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού για το Project στην Εξ ΑΕ

Σύμφωνα με την παραπάνω προοπτική, τόσο η εξ αποστάσεως εκπαίδευση όσο και το μοντέλο διδασκαλίας του Project ευθυγραμμίζονται με τις αρχές της θεωρίας του κοινωνικού εποικοδομισμού (Social Constructivism), όπου, σύμφωνα με τον Vygotsky (1997), τονίζεται η σημασία της συλλογικής μάθησης και ο ρόλος των κοινωνικών συμμετεχόντων στη συλλογική κατασκευή της γνώσης. Όταν μιλάμε για κατασκευή γνώσης, αναφερόμαστε σε κάτι περισσότερο από μια απλή μεταφορά πληροφοριών από τον δάσκαλο στους μαθητές. Οι μαθητές ενεργοποιούνται, να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν και παίρνουν μέρος σε μια πορεία μάθησης περισσότερο ευρετική παρά παθητική (Λιοναράκης, 2001). Κάθε άνθρωπος κατασκευάζει ενεργά νέα γνώση, αλληλοεπιδρώντας με το περιβάλλον στο οποίο ζει. Ο κάθε μαθητής δημιουργεί κάτι νέο πάνω σε αυτά τα οποία έχει διδαχθεί.

Συνεπώς, η φιλοσοφία του κοινωνικού εποικοδομισμού οδηγεί στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη τεχνουργημάτων με καλά σχεδιασμένες διαμεσολαβητικές οδηγίες, ικανές να δημιουργήσουν σε συνεργατικό περιβάλλον μάθησης μία κοινή κουλτούρα και να δώσουν στον εκπαιδευτικό το ρόλο του διευκολυντή στην προσπάθεια δημιουργίας προσωπικών νοημάτων.

Κεφάλαιο 3. Ερευνητικό πλαίσιο

3.1 Ανασκόπηση ερευνητικού έργου για την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Η Εξ ΑΕ ως ιδέα, εμφανίζεται γύρω στα τέλη του 18ου αιώνα. Ωστόσο, εφαρμόζεται συστηματικά και επεκτείνεται παγκοσμίως, για διάστημα μικρότερο των εκατό χρόνων. Ο

λόγος είναι κυρίως η ραγδαία ανάπτυξη των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών καθώς και οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες που διαμορφώθηκαν τον τελευταίο αιώνα (Gunawardena & Mclsaac, 2004). Από τη συστηματική εφαρμογή της Εξ ΑΕ προέκυψε η ανάγκη διεύρυνσης της επιστημονικής έρευνας, εφόσον προκύπτουν ερευνητικά ερωτήματα, για το είδος της έρευνας που έχει πραγματοποιηθεί, για τα θεωρητικά σχήματα ή μοντέλα που χρησιμοποιούνται για την έρευνα, για το είδος των ερευνητικών ερωτημάτων ή προβλημάτων που θέτει η έρευνα και τέλος, ερωτήματα που αφορούν τις τάσεις που διαμορφώνονται για το μέλλον (Γκιόσος, Μαυροειδής, & Κουτσούμπα, 2008). Με την παρούσα ανασκόπηση των ερευνών του γνωστικού χώρου της Εξ ΑΕ, γίνεται προσπάθεια παρουσίασης των ερωτημάτων, των τάσεων και των ακολουθούμενων μεθόδων στον κόσμο και στην Ελλάδα.

Αρχικά, ως τη δεκαετία του 1970, η σχετική με την Εξ ΑΕ έρευνα, εστίασε το ενδιαφέρον της στη σύγκριση των μέσων (τηλεόρασης, ραδιοφώνου, βίντεο), ως προς την αποτελεσματικότητά τους στη διανομή του εκπαιδευτικού υλικού. Αναδιατυπώνοντας τις συζητήσεις και αντιμετωπίζοντας κριτικά τα αποτελέσματα των πρώτων ερευνών, διαπιστώθηκαν από τους ερευνητές αδυναμίες στη μεθοδολογία της έρευνας. Κυρίως όμως, έγινε αισθητή η έλλειψη εκπαιδευτικού σχεδιασμού, ώστε το υλικό να συγκοινωνεί με το μέσο που χρησιμοποιείται και να υπάρχει γόνιμη επικοινωνία με τον αποδέκτη, με θετικά μαθησιακά και παιδαγωγικά αποτελέσματα (Γκιόσος, Μαυροειδής, & Κουτσούμπα, 2008). Ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός λοιπόν, η αλληλεπίδραση του μέσου και της μεθόδου, είναι στις αναζητήσεις της έρευνας για την Εξ ΑΕ. Από τα μέσα περίπου της δεκαετίας του 1990, ως τις μέρες μας, Σύμφωνα με τους Gunawardena & Mclsaac (2004), το βασικό ερευνητικό ερώτημα αφορά τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να σχεδιάσουμε εκπαιδευτικά προγράμματα, αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μέσων που έχουμε στη διάθεσή μας (Gunawardena & Mclsaac, 2004).

Στην Ελλάδα, η ίδρυση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ), στα τέλη της δεκαετίας του 1990, σήμανε και την έναρξη της έρευνας για την από απόσταση εκπαίδευση. Από το 2001 διοργανώνεται συνέδριο, κάθε δύο χρόνια, με αντικείμενο την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Το 2003, ιδρύθηκε το «Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕΔΑΕ)», ενώ από το 2005 εκδίδεται από το ΕΔΑΕ το επιστημονικό περιοδικό Open Education για την Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία. Από το 2007, έχει δημιουργηθεί στο ΕΑΠ θεματική ενότητα με

αντικείμενο την Ανοικτή και Εξ Αποστάσεως εκπαίδευση, που περιλαμβάνει και την εκπόνηση διπλωματικών εργασιών σε ερευνητικά πεδία που αφορούν κυρίως τον σχεδιασμό έντυπου ή πολυμορφικού εκπαιδευτικού υλικού, την εφαρμογή μοντέλων ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και την αξιολόγησή τους, τους ρόλους των εκπαιδευτών, τις αντιλήψεις και τις στάσεις των εκπαιδευόμενων, την υποστήριξη της επικοινωνίας τους, καθώς και άλλα θέματα σχετικά. Η ανάπτυξη της έρευνας που αφορά την Εξ ΑΕ στην Ελλάδα, τόσο σε ζητήματα εφαρμογής στην εκπαίδευση, όσο και σε θέματα που αφορούν στο γνωστικό πεδίο, συγκλίνει με τις ερευνητικές αναζητήσεις της έρευνας στο διεθνή χώρο (Lionarakis, 2007).

Παράλληλα με την επέκταση της χρήσης των τεχνολογιών και του διαδικτύου, σημειώνονται ραγδαίες εξελίξεις και στον χώρο της γνωστικής ψυχολογίας που αναπόφευκτα επηρεάζουν το ενδιαφέρον των ερευνητών. Έτσι, οι έρευνες στρέφονται στη μελέτη νέων τρόπων, που αφορούν τόσο τη διανομή και την παρουσίαση του διαδικτυακού εκπαιδευτικού υλικού, όσο και τις παιδαγωγικές προδιαγραφές που πρέπει να πληρούνται για δημιουργία περιβαλλόντων συνεργατικής μάθησης και αλληλεπίδρασης. Στον χώρο της Ευρώπης μάλιστα, την τελευταία δεκαετία, το ενδιαφέρον της έρευνας εστιάζεται στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχόμενων από απόσταση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και στην ποιότητα της εμπειρίας που αφορά τους από απόσταση εκπαιδευόμενους (Γκικόσος, Μαυροειδής, & Κουτσούμπα, 2008).

3.2 Σκοπός της Έρευνας

Με οδηγό το όραμα της βελτιστοποίησης των μαθησιακών διαδικασιών καθώς και το γεφύρωμα της παραδοσιακής εκπαίδευσης και της νέας παιδαγωγικής με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η μελέτη της σχεδίασης, της ανάπτυξης, της εφαρμογής και της αξιολόγησης ενός μαθήματος μέσα από το διδακτικό μοντέλο του Project, με τη χρήση υπολογιστικών περιβαλλόντων ασύγχρονης και σύγχρονης Εξ ΑΕ. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής, γίνεται προσπάθεια εκπαιδευτικού σχεδιασμού, με γνώμονα την ανάπτυξη των δεξιοτήτων μαθητών και την εξασφάλιση της ποιότητας εμπειρίας τους, μέσα από την ανάδειξη των αντιλήψεων, των στάσεων και των πρακτικών που υιοθετήθηκαν για το σχεδιασμό του εν λόγω μαθήματος.

3.3 Ερευνητικοί Άξονες

Οι ερευνητικοί άξονες στους οποίους στηρίζεται η προτεινόμενη εκπαιδευτική δράση, είναι οι εξής:

- A. Σχεδίαση και ανάπτυξη ενός μοντέλου διδασκαλίας και μάθησης για μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Β΄ τάξης Δημοτικού), με χρήση των ΤΠΕ στην Εξ ΑΕ .
- B. Εφαρμογή και αξιολόγηση της λειτουργίας του προτεινόμενου μοντέλου διδασκαλίας, ως προς την ποιότητα εμπειρίας που προσφέρει στους μαθητές μέσα από την Εξ ΑΕ .
- Γ. Μελέτη των αντιλήψεων και των στάσεων των μαθητών που έλαβαν μέρος στην υλοποίηση της εκπαιδευτικής πρότασης.
- Δ. Αξιολόγηση της ποιότητας εμπειρίας των μαθητών που συμμετείχαν στη διδασκαλία του Project εξ αποστάσεως.

3.4 Ερευνητικοί Στόχοι

Με βάση όσα έχουν ήδη αναφερθεί, οι μαθητές ολοκληρώνουν τη δράση τους μέσα σε ένα περιβάλλον που τους εξασφαλίζει συνεργασία, αξιοποιώντας τη μεθοδολογία του Project. Με εφελτήριο τη θεωρία του κοινωνικού εποικοδομισμού και με τη χρήση προηγμένων τεχνολογικών εργαλείων, οι ερευνητικοί στόχοι, ορίζονται ως εξής:

1. Να εξοικειωθούν μαθητές και εκπαιδευτικοί με τις νέες τεχνολογίες (ΤΠΕ), μέσα από την ποιότητα του μαθησιακού υλικού και της δομής του μαθήματος.
2. Να αξιοποιηθούν τα ηλεκτρονικά εργαλεία προς όφελος της μαθησιακής διαδικασίας λαμβάνοντας υπόψη παιδαγωγικές θεωρίες, τόσο στην επιλογή του θέματος, όσο και στην υποστήριξη της διαδικασίας από τον εκπαιδευτικό.
3. Να καλλιεργηθεί το ενδιαφέρον των μαθητών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και για την οικοδόμηση της γνώσης μέσα από καινοτόμα περιβάλλοντα μάθησης, μέσα από την ποιότητα της διοικητικής υποστήριξης-οργάνωσης της Εξ ΑΕ και την επαρκή επιστημονική κατάρτιση του εκπαιδευτικού σε θέματα που αφορούν την Εξ ΑΕ .
4. Να μελετηθεί και να αποτιμηθεί κατά πόσο η εφαρμογή του παιδαγωγικού μοντέλου και του συνοδευτικού τεχνολογικού υλικού που προτείνεται, επηρεάζει την ποιότητα εμπειρίας των μαθητών και κατ' επέκταση τη μαθησιακή διαδικασία.

3.5 Ερευνητικά Ερωτήματα

Από τους στόχους και τους άξονες που τέθηκαν, προέκυψαν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

1. Ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά και οι βασικές αρχές που διέπουν το Project ως μέθοδο διδασκαλίας;
2. Ποια είναι η σχέση του σχεδίου εργασίας (Project) με τις νέες τεχνολογίες και πιο συγκεκριμένα με την εξ αποστάσεως ηλεκτρονική εξατομικευμένη μάθηση;
3. Πώς μια δια ζώσης μέθοδος διδασκαλίας μπορεί να συγκλίνει σε πολλά σημεία με μια διαφορετική, εξ αποστάσεως προσέγγιση;
4. Πώς μια μέθοδος διδασκαλίας όπως το Project μπορεί να αξιοποιηθεί παιδαγωγικά με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και να γίνει πιο καινοτόμα μέσα από την εξ αποστάσεως ηλεκτρονική μάθηση;
5. Ποιες πρακτικές χρήσης αναπτύσσουν οι μαθητές αναφορικά με το εκπαιδευτικό περιβάλλον στο οποίο συμμετέχουν; (Πότε και γιατί μελετάνε το υλικό που υπάρχει στην πλατφόρμα ως βασικό εργαλείο μάθησης;)
6. Μπορεί να υπάρξει άμεση συσχέτιση ανάμεσα στις πρακτικές χρήσης που ανέπτυξαν οι μαθητές, στην ποιότητα εμπειρίας και στη μάθηση μέσα από την Εξ ΑΕ;

Κεφάλαιο 4. Μεθοδολογία Έρευνας

4.1. Σχεδιαστική Έρευνα

Δύο είναι τα επικρατέστερα ρεύματα στο πεδίο της μεθοδολογίας της έρευνας: αυτά που αφορούν τη σχεδιαστική έρευνα (design based research) (Wang & Hannafin, 2003) και αυτά που αφορούν την αναπτυξιακή έρευνα (developmental research) (Richey, Klein, & Nelson, 2004). Αυτές οι δύο μέθοδοι συνδυάζουν τη θεωρία με την πράξη, ενώ ακολουθώντας συστηματική μεθοδολογία αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση και τη βελτίωση εκπαιδευτικών καταστάσεων και διαδικασιών αντίστοιχα. Οι στόχοι τους είναι σαφώς καθορισμένοι και μπορούν και οι δύο να έχουν μορφή μελέτης περίπτωσης ή πειράματος ή να είναι εφαρμοσμένες πειραματικές διαδικασίες. Ωστόσο, διαφέρουν ως προς τους στόχους που θέτουν οι δύο προσεγγίσεις. Η σχεδιαστική έρευνα συγκεκριμένα, καλείται να αποφανθεί για συγκεκριμένες και ήδη εφαρμοσμένες εκπαιδευτικές διαδικασίες (Wang & Hannafin, 2005).

Ειδικότερα, η σχεδιαστική έρευνα είναι βασισμένη στο σχεδιασμό και την εκπαιδευτική τεχνολογία. Πρόκειται για μία νέα, σχετικά, επιστημονική προσέγγιση, η οποία επιδιώκει να αποδείξει τα επιτεύγματα της μάθησης που διευκολύνεται από την τεχνολογία σε σχέση με τις συμβατικές μεθόδους διδασκαλίας. Η μάθηση αποτελεί ένα σύνθετο φαινόμενο, αλλά και η εκπαιδευτική τεχνολογία αποτελεί ένα πεδίο πολυεπιστημονικό, για το οποίο διαπιστώνουμε ότι συμπεριλαμβάνει στις διαδικασίες του ένα μεικτό μοντέλο θεωρίας και πράξης.

Σε γενικές γραμμές λοιπόν, σύμφωνα με τους Barab και Squire (2005), η σχεδιαστική έρευνα μπορεί να είναι “μια σειρά προσεγγίσεων, με σκοπό την παραγωγή νέων θεωριών, αντικειμένων, και πρακτικών που αντιπροσωπεύουν και ενδεχομένως επηρεάζουν τη μάθηση και τη διδασκαλία σε νατουραλιστικά περιβάλλοντα”. Σύμφωνα με τους ίδιους, η μελλοντική πρόοδος στη βελτίωση της διδασκαλίας και της μάθησης μέσω της τεχνολογίας μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω της σχεδιαστικής έρευνας. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως εναλλακτικό μοντέλο έρευνας στον τομέα της εκπαιδευτικής τεχνολογίας σε σχέση με τη συμβολή στη θεωρητική κατανόηση του πραγματικού κόσμου (Barab & Squire, 2004). Ειδικότερα, σε σχέση με την σχεδιαστική έρευνα, μπορούν να αναπτυχθούν τύποι έρευνας που απέχουν από την εργαστηριακή πειραματική έρευνα (laboratory experimental research), ενώ είναι κοντά στην εμπειρική έρευνα (empirical research), και ακόμα πιο κοντά στα πειράματα σχεδιασμού (design experiments).

Ο τύπος της σχεδιαστικής έρευνας που ακολουθήθηκε στην παρούσα ερευνητική προσπάθεια, δίνει έμφαση στο πείραμα σχεδιασμού και τη σύγκριση καινοτόμων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων που διεξάγονται σε συνθήκες συμβατικής και ηλεκτρονικής σχολικής τάξης, με σκοπό να γεφυρωθούν οι θεωρητικές προσεγγίσεις με την εκπαιδευτική πρακτική και να αποτιμηθεί η ποιότητα εμπειρίας των μαθητών στην Εξ ΑΕ, μέσα από εννοιολογήσεις, τεχνουργήματα, αξιολογήσεις, αναλύσεις και συμπεράσματα.

Σημειώνουμε σε αυτό το σημείο πως η παρούσα έρευνα ακολουθεί το παράδειγμα που βασίζεται στο σχεδιασμό των τεσσάρων φάσεων της έρευνας, από τον Reeves (Reeves, 2006):

Φάση 1: Ανάλυση πρακτικών προβλημάτων από την ερευνήτρια σε συνεννόηση με τους επιστημονικούς συνεργάτες της.

Φάση 2: Σχεδιασμός του μοντέλου. Ανάπτυξη λύσεων που ενημερώνονται από τις υπάρχουσες αρχές σχεδιασμού και τις τεχνολογικές καινοτομίες.

Φάση 3: Εφαρμογή των καινοτομιών. Επαναληπτικοί κύκλοι δοκιμών και βελτίωσης λύσεων στην πράξη.

Φάση 4: Αναστοχασμός, αξιολόγηση. Προβληματισμός για την παραγωγή "αρχών σχεδιασμού" και την ενίσχυση της εφαρμογής λύσεων.

Αξίζει να σημειωθεί ότι πραγματοποιήθηκε συμμετοχική παρατήρηση της ομάδας των μαθητών της τάξης κατά τη διάρκεια των έξι δίωρων επαναλήψεων-εβδομάδων. Το μάθημα σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε με τη χρήση ενός παιδαγωγικού και ενός τεχνολογικού πλαισίου. Αρχικά, στην πρώτη φάση, αφού ορίστηκε ο τίτλος της προτεινόμενης έρευνας, τέθηκε ο σκοπός και προσδιορίστηκαν οι επιμέρους στόχοι, ενώ στη συνέχεια με την ενδεδειγμένη επισκόπηση της βιβλιογραφίας προδιαγράφηκε το παιδαγωγικό μοντέλο στο οποίο στηρίχθηκε η έρευνα. Επίσης, κατόπιν συνεννόησης και με προθυμία για συνεργασία, ορίστηκαν ως επιστημονικοί συνεργάτες οι εκπαιδευτικοί της παράλληλης στήριξης μαθητή της τάξης, καθώς και των ΤΠΕ του σχολείου, ώστε να επιτευχθεί μια συντονισμένη δράση των εκπαιδευτικών σε σχέση με τους μαθητές. Σύμφωνα με τους Λιοναράκη και Παπαδημητρίου (2002) οι εκπαιδευτικοί, ως σύμβουλοι εκπαίδευσης προσδίδουν νέα ποιοτικά δεδομένα, όπως την αποτελεσματικότερη οργάνωση των προτεινόμενων δραστηριοτήτων, την αναζήτηση τρόπων για αναβάθμιση του ρόλου τους και τέλος, την ομοιογενή ανάλυση των κριτηρίων αξιολόγησης της έρευνας (Λιοναράκης & Παπαδημητρίου, 2002). Στη δεύτερη φάση, οργανώθηκε και σχεδιάστηκε ένα μάθημα που αφορούσε την «Ποιότητα εμπειρίας των μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, από την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση», με βάση τους άξονες που ορίζουν το παιδαγωγικό μοντέλο του Project. Στην τρίτη φάση πραγματοποιήθηκε η εφαρμογή της παρέμβασης, με τη χρήση της πλατφόρμας σύγχρονης εκπαίδευσης, cisco-webex και την πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης, eclass. Τέλος, στην τέταρτη φάση, έγινε αναστοχασμός και αξιολόγηση της παρέμβασης σε σχέση με την ποιότητα εμπειρίας και τη μαθησιακή της αποτελεσματικότητα, χρησιμοποιώντας την ποιοτική, αυθεντική μέθοδο αξιολόγησης, τη Ρουμπρικά αξιολόγησης (rubric assessment). Έτσι, καταλήγουμε σε αναφορές που περιλαμβάνουν περιγραφική αναπαράσταση των δεδομένων μας.

4.2 Μοντέλα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού Ηλεκτρονικής Μάθησης

Ο κονστρουκτιβισμός, παρέχει τις θεωρητικές βάσεις για δημιουργία μαθησιακών περιβαλλόντων Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης μέσα από καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας.

Αυτά τα περιβάλλοντα πρέπει να περιλαμβάνουν αυθεντικές εργασίες, να εμπλέκουν τους μαθητές σε προβλήματα σκέψης για ό, τι έχουν μάθει. Η μεσολάβηση του υπολογιστή στην επικοινωνία, η υποστήριξη από υπολογιστή περιβαλλόντων εκμάθησης και η υποστήριξη από υπολογιστή συνεργατικών περιβαλλόντων εργασίας οδηγούν στην εποικοδομητική μάθηση (Jonassen, Davidson, Collins, Campbell, & Haag, 1995).

Είναι προφανές ότι η διαμόρφωση του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος πρέπει να έχει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, προκειμένου αυτό να παρουσιάζει μια ποιοτική εναλλακτική πρόταση. Είναι επίσης προφανές ότι επιδίωξη κάθε εκπαιδευτικού-δημιουργού ηλεκτρονικών μαθημάτων και υλικών αποτελεί η τοποθέτηση του μαθητή σε πλαίσιο εργασίας τέτοιο, που θα τον κινητοποιήσει να ενεργήσει και να αλληλεπιδράσει με το περιεχόμενο. Όταν το εκπαιδευτικό υλικό είναι ελκυστικό και ενδιαφέρον εξασφαλίζεται και η ενεργή συμμετοχή των μαθητών και έτσι δεν εγκαταλείπουν τη μελέτη (Σοφός, Κώστας, & Παράσχου, 2015).

Για τη δόμηση του ηλεκτρονικού μοντέλου μαθήματος που προτείνεται στην παρούσα εργασία, έχουν ληφθεί υπόψη τα θεωρητικά μοντέλα εκπαιδευτικού σχεδιασμού ανοιχτού υλικού ηλεκτρονικών μαθημάτων του Race (1999) και το μοντέλο εκπαιδευτικού σχεδιασμού των Dick & Carey. Σύμφωνα με την προσέγγιση του Race (1999) το υλικό του ηλεκτρονικού εκπαιδευτικού σεναρίου στηρίζεται σε τρία βήματα: Α) Την πρόκληση του ενδιαφέροντος του μαθητή να εμπλακεί στη διαδικασία με βάση τις γνώσεις και τις εμπειρίες που ήδη έχει, ώστε να οδηγείται σε ανατροφοδότηση. Β) Τη λήψη αποφάσεων ώστε η ανατροφοδότηση να γεφυρώνει τα μαθησιακά κενά μέσα από ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης, δραστηριότητες, εργασίες. Γ) Τη φροντιστηριακή ανατροφοδότηση, με παροχή κριτηρίων αξιολόγησης και πλήρη ανατροφοδότηση σε ερωτήσεις, δραστηριότητες, εργασίες, συζήτηση για τα λάθη και τις δυσκολίες, ενίσχυση και ενθάρρυνση σε όλους τους μαθητές (Σοφός, Κώστας, & Παράσχου, 2015)

Το μοντέλο εκπαιδευτικού σχεδιασμού των Dick & Carey αντλεί στοιχεία από τις θεωρίες του συμπεριφορισμού, της γνωστικής ψυχολογίας και τον κονστрукτιβισμό και έχει ως βάση του τη συστημική προσέγγιση στην εκπαιδευτική διαδικασία. Αποτελεί ένα παγκόσμια γνωστό, διαδεδομένο και εφαρμοσμένο μοντέλο εκπαιδευτικού σχεδιασμού υλικού, ηλεκτρονικής μάθησης. Ορίζονται 10 βήματα για το σχεδιασμό μιας ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής παρέμβασης όπου ο εκπαιδευτικός επιλέγει και χρησιμοποιεί μεθόδους και πρακτικές ανάλογες των απαιτήσεων και των αναγκών των μαθητών, του

περιεχομένου της διδασκαλίας και του συστήματος που παρέχει την εκπαίδευση (Dick, Carey, & Carey, 2009). Τα βήματα αυτά, είναι τα εξής:

1. Ο προσδιορισμός των εκπαιδευτικών σκοπών
2. Η διεξαγωγή εκπαιδευτικής Ανάλυσης
3. Ανάλυση Εκπαιδευομένων και Πλαισίων
4. Καθορισμός στόχων επίδοσης
5. Ανάπτυξη Εργαλείων Αξιολόγησης
6. Ανάπτυξη Εκπαιδευτικής Στρατηγικής
7. Σχεδιασμός και Επιλογή Εκπαιδευτικών Υλικών
8. Σχεδιασμός και Διενέργεια Διαμορφωτικής Αξιολόγησης
9. Αναθεώρηση Εκπαιδευτικής Παρέμβασης
10. Σχεδιασμός και Διενέργεια Τελικής Αξιολόγησης

4.3 Περιγραφή της προτεινόμενης παρέμβασης

Ολόκληρη η δράση στηρίζεται σε μεθοδολογίες, ψηφιακά εργαλεία και λογισμικά που εμπλέκουν τους μαθητές με τρόπο καινοτόμο στην εκπαιδευτική διαδικασία και στην οικοδόμηση της γνώσης, ακολουθώντας την στοχοταξινομία του Bloom. Το καθένα λοιπόν από αυτά συνδέεται με: πρότερη γνώση, κατανόηση, εφαρμογή, αξιολόγηση και δημιουργία νέας γνώσης, που αφορά τον γνωστικό, συναισθηματικό και ψυχοκινητικό τομέα της μάθησης. Δημιουργείται ένα διδακτικό μοντέλο όπου οι μαθητές, μέσα σε ένα ψηφιακό περιβάλλον, μπορούν να συνεργαστούν, να δράσουν, να οδηγηθούν στην δημιουργία νέας γνώσης, που τους εξασφαλίζει την ποιότητα εμπειρίας στην Εξ ΑΕ (Φιλιππούσης, 2015).

Η εκπαιδευτικός-σχεδιάστρια της παρέμβασης έχει το ρόλο του συμβούλου, συντονιστή, βοηθού, ενώ και η ίδια συμμετέχει στη μαθησιακή διαδικασία. Είναι σημαντικό στο σημείο αυτό να αναφερθεί πως οι μαθητές ενημερώνονται επαρκώς πριν την υλοποίηση της δράσης και ότι παρακολουθούν μαθήματα με ψηφιακά εργαλεία από την αρχή της σχολικής χρονιάς σε συνεργασία με τη δασκάλα της Πληροφορικής, στην αίθουσα Πληροφορικής του σχολείου, αλλά και Εξ αποστάσεως, δεδομένων των συνθηκών. Είναι επίσης σημαντικό να τονιστεί πως ο κάθε μαθητής μπορεί να διαθέτει τον δικό του υπολογιστή και σύνδεση στο διαδίκτυο από το σπίτι του, που του δίνει τη δυνατότητα εξ αποστάσεως συνεργασίας με ψηφιακά εργαλεία.

4.4 Φάσεις υλοποίησης της εκπαιδευτικής παρέμβασης-τεχνολογικές καινοτομίες

Η προτεινόμενη παρέμβαση ακολουθεί τη δομή της μεθόδου Project, της οποίας τα βασικά στάδια υλοποίησης συμπίπτουν με τις φάσεις υλοποίησης της σχεδιαστικής έρευνας και οργανώνεται με βάση τα τέσσερα βασικά στάδια υλοποίησης της σχεδιαστικής έρευνας που προτείνει ο Reeves (2006). Ειδικότερα, η σχεδίαση και ανάπτυξη του εκπαιδευτικού υλικού στην παρούσα ερευνητική εκπαιδευτική παρέμβαση, ακολουθεί τις φάσεις:

4.4.1 Προβληματισμός - Επιλογή και εξειδίκευση του θέματος - Ανάλυση

Σύμφωνα με τον Χρυσάφιδη, το αρχικό ερέθισμα μπορεί προκύψει μέσα από κάποιο μάθημα ή μετά από συζήτηση για κάποιο επίκαιρο θέμα ή από την ανάγνωση κάποιου άρθρου εφημερίδας ή περιοδικού, ή από το διαδίκτυο. Για την ευαισθητοποίηση όλων των μαθητών πάνω στο θέμα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο έντυπο υλικό (άρθρα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, κάρτες, φωτογραφίες, κ.ά.) όσο και οπτικοακουστικό υλικό από ιστοεξερευνήσεις στο διαδίκτυο (slides, you tube, αρχεία ήχου, αρχεία κειμένου, κ.λπ.). Ιδανικός τρόπος διερεύνησης σε αυτό το σημείο, είναι η μέθοδος καταιγισμού ιδεών (brainstorming). Οι μαθητές εκφράζουν ελεύθερα λέξεις ή φράσεις που τους έρχονται στο μυαλό πάνω στο θέμα, ο εκπαιδευτικός τις καταγράφει χωρίς σχολιασμούς και ακολουθεί συζήτηση και προβληματισμός σχετικά με το θέμα και τα σημεία που τους ενδιαφέρουν περισσότερο. Τέλος, ο εκπαιδευτικός βοηθάει τους μαθητές να καταλήξουν στην επιλογή του τίτλου, που θα είναι η έκφραση του σκοπού και των στόχων του θέματος (Χρυσάφιδης, 2006).

4.4.1.α. Θεματική του Project - κριτήρια επιλογής – ιδιαίτερα στοιχεία

Οι μικροί μαθητές της Β2 τάξης, ηλικίας 7-8 ετών, είναι έτοιμοι να μνηθούν στον κόσμο της τέχνης και του πολιτισμού και να δείξουν σε όλους πόσο σημαντική είναι η συμβολή του μαγικού αυτού κόσμου στη διαμόρφωση της προσωπικότητας, των ενδιαφερόντων, των ποιοτικών κριτηρίων επιλογής καθώς και στην ισορροπημένη εκδήλωση των συναισθημάτων. Σχεδιάστηκε η υλοποίηση project για τις ανάγκες της εξ αποστάσεως σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης, από την θεματική ενότητα : «Τέχνη και Πολιτισμός». Τα παιδιά της Β΄ Δημοτικού γνωρίζουν τον Οδυσσέα Ελύτη. Τον έχουν συναντήσει και έχουν διαβάσει ποιήματά του στο βιβλίο της «Γλώσσας» και στο «Ανθολόγιο». Αναγνωρίζουν και ξεχωρίζουν το όνομά του και θέλουν να γνωρίσουν καλύτερα τον ποιητή. Αυτόν που χαρακτηρίστηκε ως «ο ποιητής του Αιγαίου» ή ως ένας άλλος «Εθνικός ποιητής» ή ως «ποιητής προφήτης». Αυτόν που από τις λέξεις Ελευθερία, Ελλάδα, Ήλιος, συνέθεσε το όνομά

του: Ελύτης. Σκεφτήκαμε να δοκιμάσουμε κάτι καινούριο και ίσως δύσκολο για την ηλικία των μικρών μαθητών μας. Όλα προσπαθήσαμε να είναι δοσμένα απλά, αλλά με φιλότιμη προσπάθεια. Με βλέμμα παιδικό, αλλά με ευθύνη και σεβασμό. Στην επιλογή του θέματος, βασιστήκαμε σε τρία βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία του ποιητή. Πρώτο: ο Ελύτης πίστευε ότι η ποίηση δεν περιγράφεται, δεν την εξηγεί ο ποιητής, δεν μας λέει τι θέλει να πει. Η ποίηση υπάρχει. Και τυχαία και αυθόρμητα τη συναντά ο αναγνώστης, μικρός ή μεγάλος. Η ποίηση, αλλιώς μπορεί να μιλήσει στους μεγάλους, αλλιώς στα παιδιά. Γι' αυτό δεν ρωτήσαμε τα παιδιά «τι θέλει να πει ο ποιητής με τους στίχους του». Ρωτήσαμε απλά τι λένε στην ψυχούλα τους οι στίχοι. Δεύτερο: Ο Ελύτης χαιρόταν ιδιαίτερα την ανταπόκριση της ποίησής του σε νέους, με άλλη ιδιοσυγκρασία. Θεωρούσε πως οι νέοι είναι παρθένο, εύφορο έδαφος, αρκεί να καλλιεργηθεί... Πράγματι, τα παιδιά είναι άγραφα χαρτιά σχετικά με την ποίηση. Τρίτο: ο Ελύτης αγωνιζόταν με όπλα τη ομορφιά και την αθωότητα. Ομορφιά, αθωότητα και ορμή, γνωρίζουμε, ότι είναι κατεξοχήν χαρακτηριστικά της παιδικής ηλικίας. Η επιλογή των τραγουδιών έγινε με βάση δύο κυρίως κριτήρια: Το πρώτο, να αρέσουν τα τραγούδια στα παιδιά. Έτσι θα μπορέσουν να δουλέψουν με όρεξη και να αποδώσουν καλύτερα. Το δεύτερο, να βασιστούμε κυρίως στις δυνάμεις και τις δυνατότητες των μικρών μας μαθητών.

Στην προσπάθειά μας πολύτιμη βοήθεια βρήκαμε στο βιβλίο της Κατερίνας Τζαβάρα “Μαγικές διαδρομές στην τέχνη” (Τζαβάρα, 2010), στο βιβλίο της Δέσποινας Μπογδάνη-Σουγιούλ “Τσέπες γεμάτες λέξεις” (Μπογδάνη-Σουγιούλ, 2008), αλλά και στο διαδίκτυο.

4.4.1. β. Ευαισθητοποίηση της Ομάδας-Τάξης

Αφού επιλέγεται το θέμα, θέλουμε να ευαισθητοποιήσουμε τους μικρούς μας μαθητές, εξ αποστάσεως. Μετατρέπονται από την εκπαιδευτικό σε ηλεκτρονικό βιβλίο, οι σελίδες με τα κείμενα του βιβλίου της Δέσποινας Μπογδάνη Σουγιούλ, “Τσέπες γεμάτες λέξεις”, ώστε να γίνει ανάγνωση και παρουσίασή του από την πλατφόρμα σύγχρονης Εξ ΑΕ cisco webex (web app: flipbook (1): Παράρτημα Α).

Ένα παιδί, ένα καλοκαίρι, όπως το συνηθίζει, κάνει ταξίδια φαντασίας, ανάμεσα στη θάλασσα και τον ουρανό. Κάποιο απόγευμα, κατηφορίζει ανήσυχο προς τη θάλασσα, νιώθοντας την ανάγκη να εκφράσει τις σκέψεις που έχει στο μυαλό του. Σε αυτό το ταξίδι του συναντάει μια γοργόνα και τότε μέσα του καταλαβαίνει ότι πρέπει να γράψει στο χαρτί τις λέξεις που στριμώχνονται στο μυαλό του. Από τότε, το παιδί και οι λέξεις δεν

αποχωρίστηκαν ποτέ! Έτσι, το παιδί, που το έλεγαν Οδυσσέα, έγινε ο μεγάλος μας ποιητής, Οδυσσέας Ελύτης. Με αυτήν την εξαιρετικά εικονογραφημένη ιστορία (εικονογράφηση της Μαρίνας Μαρκολίν), μέσα από ένα σύντομο και γοητευτικό κείμενο, συστήνεται στους μικρούς αναγνώστες ο ποιητής Οδυσσέας Ελύτης. Θα χρειαστούν βοήθεια, για να απελευθερώσουν την φαντασία τους και να κατανοήσουν το βιβλίο, όμως, εκφράσεις όπως: «Είχα, γεμάτες τις τσέπες μου με λέξεις», «Θα τις άφηνα ελεύθερες να πετάξουν», «οι λέξεις άρχισαν να γλιστράνε από τα χέρια μου», «δεν καταφέραμε να χωριστούμε ποτέ εγώ και οι λέξεις», θα γίνουν αφετηρία για προβληματισμούς και για την έναρξη των διερευνητικών διαδικασιών της μάθησης.

Στη συνέχεια, οι μαθητές ακούνε από youtube, τα τραγούδια, τους μελοποιημένους στίχους του ποιητή που έχουμε επιλέξει, την «Ποδηλάτισσα», τον «Γλάρο», τα «Τζιτζίκια» και το «Μαγισσάκι». Η δημιουργία συννεφόμενου σε αυτό το σημείο, εντυπωσιάζει και προσελκύει τους μαθητές να εκφράσουν τις ιδέες τους και να γεμίσουν με αυτές το σύννεφο προκαλώντας καταιγίδα ιδεών για τον ποιητή και την τέχνη, ακολουθώντας τη μέθοδο καταιγισμού ιδεών (brainstorming), (web app: wordcloud : Παράρτημα Β).

4.4.1.γ. Τίτλος του Project

Ύστερα από την κατηγοριοποίηση και την ταξινόμηση των ιδεών μας, καταλήγουμε πως όλους θα μας γοήτευε η γνωριμία με τον μεγάλο Έλληνα, νομπελίστα ποιητή, γι' αυτό καταλήξαμε στον τίτλο:

«Μαγικό ταξίδι με τους στίχους του Οδυσσέα Ελύτη»

4.4.2 Προγραμματισμός των διδακτικών δραστηριοτήτων – Σχεδιασμός διδακτικού μοντέλου

Στη φάση αυτή καθορίζεται ο σκοπός και οι βασικοί στόχοι του Project, καθώς και η χρονική του διάρκεια. Ορίζονται τα μέσα και οι μέθοδοι που θα χρησιμοποιηθούν για την υλοποίησή του. Γίνεται καταμερισμός των ρόλων και των εργασιών στο πλαίσιο της ομάδας, με βάση τις δυνατότητες και τις δεξιότητες του κάθε μαθητή. Αποφασίζεται με τι ακριβώς θα ασχοληθούν τα μέλη της σχολικής τάξης, είτε ατομικά, είτε σε ομάδες, ποια διερευνητικά ερωτήματα θα θέσουν, τι δραστηριότητες θα υλοποιήσουν κ.λπ. (Χρυσ αφίδης, 2006).

4.4.2.α. Προσδιορισμός των χαρακτηριστικών του διδακτικού μοντέλου

Το Project αφορά την επεξεργασία ενός μελοποιημένου ποιήματος του Οδυσσέα Ελύτη, την «Ποδηλάτισσα». Ο σκοπός είναι να μυηθούν οι μικροί μαθητές στον κόσμο της τέχνης και του πολιτισμού. Οι στόχοι μας είναι οι εξής: Α) Να γνωρίσουν οι μαθητές της Β΄ Δημοτικού τον μεγάλο Έλληνα, νομπελίστα ποιητή. Β) Να καλλιεργήσουν τη φαντασία, το λεξιλόγιο και η δημιουργικότητά τους με βιωματικό τρόπο. Γ) Να είναι σε θέση να εκφράζουν και να διαχειρίζονται τα συναισθήματά τους, τόσο στο σχολικό, όσο και στο οικογενειακό περιβάλλον. Η ποίηση λειτουργεί σε πολλά επίπεδα γιατί στην ουσία αποτελεί μια τέλεια σύνθεση του λόγου με τη μουσική και το χορό. Ταυτόχρονα ωθεί τα παιδιά στην καλύτερη κατάκτηση της μητρικής γλώσσας, την καλλιέργεια της ευαισθησίας, της δημιουργικότητας και την ανάπτυξη της φαντασίας. Συνεπώς οι μαθητές προσεγγίζοντας τα ποιήματα του Ελύτη παρατηρούν, αναλύουν, συσχετίζουν, ερμηνεύουν, ανακαλύπτουν, παίζουν, μαθαίνουν, δημιουργούν, νιώθουν, σκέφτονται, εκφράζονται.

Όπως φαίνεται, υπάρχουν πολλά πεδία σύνδεσης με τα Προγράμματα Σπουδών, των αντίστοιχων γνωστικών αντικειμένων, γι' αυτό μπορούμε να μιλάμε για Διαθεματική ανάπτυξη του σχεδίου εργασίας μας. Είναι δυνατόν να εμπλακούν τα μαθήματα της Γλώσσας, από όπου θα γίνει και η αφόρμηση αλλά και η επέκταση για μια πρώτη, επιστημονικά μεθοδευμένη προσέγγιση του ποιητικού λόγου. Των Μαθηματικών, στην ενότητα της Γεωμετρίας, καθώς και της Αισθητικής Αγωγής, για να γίνουν κατασκευές και ζωγραφιές με γεωμετρικά σχήματα ή ελεύθερα σχέδια. Της Μελέτης Περιβάλλοντος, για αναζήτηση πληροφοριών σε σχέση με Περιβαλλοντικά Θέματα. Της Μουσικής και της Θεατρικής Αγωγής, για το δέσιμο του λόγου με τον ήχο, την κίνηση, τον χορό, την υπόδυση ρόλων.

4.4.2.β. Καταρτισμός σχεδίου δράσης

Για την επιτυχή πορεία του σχεδίου εργασίας, προγραμματίζουμε δραστηριότητες σε βάθος χρόνου έξι (6) εβδομάδων (6 διδακτικά δώρα σύγχρονης εκπαίδευσης από απόσταση και ασύγχρονης στα μεσοδιαστήματα, χρόνος που χρειάζονται οι μαθητές να κατανοήσουν το υλικό, να το επεξεργαστούν, να επιλέξουν και να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους. Το πρώτο δώρο, γίνεται η γνωριμία με τον ποιητή στην παιδική του ηλικία, μέσα από την παρουσίαση του βιβλίου της Δέσποινας Μπογδάνη-Σουγιούλ "Τσέπες γεμάτες λέξεις", για την ευαισθητοποίηση των μαθητών και την επιλογή του τίτλου. Ο τίτλος εκφράζει τον

σκοπό και τους στόχους του θέματος που έχει επιλεγεί, όπως αναλυτικά είδαμε (web apps: flipbook, wordcloud).

Το δεύτερο δώρο, εμβαθύνεται η γνωριμία με τον ποιητή, για την καταγωγή του, τις συνήθειές του, τους φίλους του, τις ευαισθησίες του, μέσα από το εικονογραφημένο κείμενο «η ποδηλάτισσα και ο γλάρος» από το βιβλίο της Κατερίνας Τζαβάρα “Μαγικές διαδρομές στην τέχνη - Οδυσσέας Ελύτης” (σελ. 9-18). Με το web app: flipbook (2) επιτυγχάνεται η μετατροπή των σελίδων σε ηλεκτρονικό βιβλίο το οποίο παρουσιάζεται από την εκπαιδευτικό στην πλατφόρμα της σύγχρονης εκπαίδευσης (cisco webex). Το υλικό γίνεται διαθέσιμο στους μαθητές στην πλατφόρμα της ασύγχρονης εκπαίδευσης (eclass), για μελέτη και ανατροφοδότηση (Παράρτημα Γ). Οι μαθητές στέκονται στην παρουσίαση του τρόπου που το «παράξενο ζευγάρι», η ποδηλάτισσα και ο γλάρος, μαγεύουν τον ποιητή και οδηγούν τις σκέψεις του στην ποίηση. Στη συνέχεια, δίνεται ερωτηματολόγιο σχεδιασμένο με το λογισμικό: Microsoft Power Point, όπου με μορφή παιχνιδιού βρίσκουν τις απαντήσεις, αφού μελετήσουν όσες φορές θέλουν την παρουσίαση που θα είναι διαθέσιμη στην eclass. Έτσι γίνεται μια πρώτη αυτοαξιολόγηση, ανατροφοδότηση (Παράρτημα Δ). Τέλος, αποφασίζεται με τι ακριβώς θα ασχοληθούν τα μέλη της σχολικής τάξης, είτε ατομικά, είτε σε ομάδες, ποια θα είναι τα διερευνητικά ερωτήματα που θα θέσουν, τι δραστηριότητες θα υλοποιήσουν. Προσδιορίζονται και ανακοινώνονται οι στόχοι, τα ερωτήματα, το σχέδιο δράσης με βάση το οποίο θα υλοποιηθεί η εργασία. Δημιουργείται από κοινού και γίνεται διαθέσιμη στους μαθητές στην eclass, από την εκπαιδευτικό, ως σημείο αναφοράς, μια ακόμα παρουσίαση ppt., με περιεχόμενα τον Τίτλο, τους Στόχους και τους Άξονες Εργασίας (Παράρτημα Ε).

Το τρίτο δώρο, οι μαθητές ακούνε από youtube, το τραγούδι, τους μελοποιημένους στίχους του ποιητή, την «Ποδηλάτισσα». Γίνεται η επεξεργασία των μελοποιημένων στίχων της Ποδηλάτισσας και του Γλάρου με τη συμμετοχή όλων, σύμφωνα με τους στόχους, τα ερωτήματα και τις δράσεις που έχουν ήδη ανακοινωθεί και δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να χωριστούν σε ομάδες ανάλογα με το τι είναι αυτό που τους ενδιαφέρει περισσότερο. Η συζήτηση γίνεται μέσα από την πλατφόρμα σύγχρονης εκπαίδευσης cisco webex, όπου όλοι οι μαθητές έχουν πρόσβαση και την χρησιμοποιούν για όλα τα μαθήματα. Μπορούν να παίρνουν το λόγο και να απευθύνονται στη δασκάλα ή στους συμμαθητές τους και να χρησιμοποιούν παράλληλα τα chats, όπως έχουν ήδη συνηθίσει να κάνουν.

Στην eclass, τοποθετούνται οι θεματικές ενότητες-στόχοι-ερωτήματα-δράσεις, με μορφή εργασιών, ώστε ο κάθε μαθητής να μπορεί να ασχολείται στον χώρο και τον χρόνο του και να αποστέλλει τις ατομικές εργασίες του. Οι εργασίες αυτές στη συνέχεια τίθενται στη διάθεση της ομάδας, με τη δημιουργία ηλεκτρονικών παζλ, που αναλαμβάνει η εκπαιδευτικός να συνθέσει και να ανακοινώσει από την διαδικτυακή εφαρμογή im-a-puzzle (Παράρτημα ΣΤ). Τα παζλ, είναι σε θέση μόνοι τους οι μαθητές να τα διαλύουν και να τα ξαναφτιάχνουν, ενώ με τη βοήθεια των γονιών τους, καταφέρνουν να φτιάχνουν και νέα, τα οποία μπορούν να ανακοινώνουν στην ομάδα της τάξης.

Το τέταρτο δίωρο, αφιερώνεται σε διάλειμμα ανατροφοδότησης, ανάδρασης, συζήτησης, λύσης αποριών και συγκέντρωση υλικού. Οι μαθητές χρειάζονται παρώθηση για την συνέχιση των δράσεών τους γι' αυτό τους δίνονται κίνητρα να τις ολοκληρώσουν όλες, όπως δείγματα για το πού έχει φτάσει η δουλειά τους και τι μορφή έχει πάρει, τι έχουν καταφέρει και βεβαίως βραβεία για την κάθε ολοκληρωμένη εργασία που παραδίδεται, ατομικά και ομαδικά. Επίσης, γνωρίζουν οι μαθητές πως οι εργασίες τους όταν ολοκληρωθούν, θα δημοσιευθούν στην επίσημη ιστοσελίδα του σχολείου τους. Έτσι, θα τις μοιράζονται με πάρα πολλούς μαθητές, γονείς, δασκάλους και όποιους άλλους δείξουν ενδιαφέρον.

Το πέμπτο δίωρο, παρουσιάζονται στους μαθητές οι διάλογοι από ένα μικρό θεατρικό δρώμενο, με τίτλο: «Το όνειρο του Οδυσσέα», επίσης από το βιβλίο της Κατερίνας Τζαβάρα. Προτείνεται στους μαθητές να στήσουν μια διαφορετική σκηνή και μια πρωτότυπη παράσταση, μέσα από δημιουργία κόμικ (web app: Canva). Μοιράζονται οι ρόλοι, ο κάθε μαθητής επιλέγει έναν ρόλο, επιλέγει και φιγούρα που πιστεύει πως τον εκπροσωπεί, επιλέγονται εικόνες που πλαισιώνουν τα όνειρα του Οδυσσέα και η «παράσταση» ξεκινάει. Ποικίλες εικόνες, προεπιλεγμένες από το διαδίκτυο, είναι τοποθετημένες μέσα σε θεματικούς φακέλους, εφόσον η ηλικία των μαθητών είναι πολύ μικρή και δεν είναι εύκολη για αυτούς η διαδικτυακή διερεύνηση.

Το έκτο δίωρο, γίνεται η συγκέντρωση όλων των έργων που έχουν καταφέρει οι μαθητές, ολοκληρώνεται και το κόμικ. Μπορεί να γίνει και video, με μουσική που συνοδεύει το έργο. Τη δημιουργία comic-video, την αναλαμβάνει η εκπαιδευτικός (Παράρτημα Ζ). Το υλικό αναρτάται στην eclass και στη συνέχεια στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Πρόκειται λοιπόν για ένα μεγάλο σε χρονική διάρκεια project, με στόχους την καλλιέργεια δεξιοτήτων και την απόλαυση μιας αισθητικής εμπειρίας στο τέλος.

Σχεδιάζεται και προγραμματίζεται από την εκπαιδευτικό αλλά οι μαθητές έχουν ενεργό ρόλο στην εφαρμογή του. Ο καθένας, ανάλογα με τις δεξιότητες και τις κλίσεις του, αναλαμβάνει να ερευνήσει, να εντοπίσει, να εκφράσει, να παρουσιάσει στην ομάδα του τις ανακαλύψεις, τις ιδέες, τα συναισθήματά του και συνεχίζουν όλοι μαζί, το ταξίδι τους, απενοχοποιημένοι από το βάρος του λάθους. Η εκπαιδευτικός, έχει τον ρόλο του συντονιστή των ενεργειών, του εμπυχωτή, που με υπομονή και διακριτικότητα κατευθύνει τον προγραμματισμό, υποστηρίζει τους μαθητές, τους ενθαρρύνει στα δύσκολα σημεία και παρεμβαίνει μόνον όταν είναι απαραίτητο. Δρα από το παρασκήνιο και συμμετέχει με ίσους όρους (Χρυσάφιδης, 2006).

4.4.3 Διεξαγωγή των δραστηριοτήτων - Εφαρμογή καινοτομιών

Κατά τη φάση της διεξαγωγής των δραστηριοτήτων, προχωράμε στην επιβεβαίωση ή απόρριψη των υποθέσεων με τη δράση της ομάδας. Καλλιεργείται η δημιουργική σκέψη, ο έλεγχος και η κριτική ικανότητα των συμμετεχόντων μαθητών (Χρυσάφιδης, 2006). Κατάρχας γίνεται έρευνα, συλλογή και ταξινόμηση υλικού-επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων. Τόσο στην πλατφόρμα σύγχρονης Εξ ΑΕ, όπου πραγματοποιούνται οι τηλεδιασκέψεις, όσο και στην πλατφόρμα ασύγχρονης Εξ ΑΕ, όπου αναρτάται, συγκεντρώνεται και ταξινομείται το υλικό, τα μέλη της ομάδας ανταλλάσσουν απόψεις και εκθέτουν τις δυσκολίες τους για την από κοινού αντιμετώπισή τους. Ανταλλάσσουν πληροφορίες και ιδέες και διαμορφώνουν τη μελέτη για την τελική παρουσίαση, με την καθοδήγηση και την υποστήριξη της εκπαιδευτικού.

Το σημαντικότερο σε αυτήν την φάση δεν είναι το αποτέλεσμα, που συνήθως είναι πολύ αξιόλογο, αλλά η διαδικασία έκφρασης με πολλούς διαφορετικούς τρόπους, η επικοινωνία, η δημιουργικότητα, η ανάγκη έκφρασης των μαθητών μέσα από περισσότερο «φανταστικούς» δρόμους (Κόσουβας, 2018). Εδώ είναι απαραίτητη η συμβολή της εκπαιδευτικού, που με την γνώση και την ευρηματικότητά της μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές με πολλούς τρόπους και σε πολλά επίπεδα, ώστε η ποιότητα εμπειρίας των μαθητών στην Εξ ΑΕ μέσα από την υλοποίηση του Project, να γίνει ο βασικός παράγοντας αγωγής και μάθησης.

4.4.3.α. Υλοποίηση δράσεων

Η δράση ξεκινά από την αναζήτηση πληροφοριών στο διαδίκτυο, από την εκπαιδευτικό, λόγω της μικρής ηλικίας των μαθητών. Η εκπαιδευτικός αναζητά, επεξεργάζεται και επιλέγει εικόνες και κείμενα που παρουσιάζουν τον ποιητή. Τα συγκεντρώνει και παραπέμπει στοχευμένα τους μικρούς μαθητές στο φάκελο με το υλικό, να τον μελετήσουν. Σύμφωνα με το σχέδιο που έχει καταρτιστεί, διεγείρεται το ενδιαφέρον των μαθητών με το flipbook (1). Με τον καταγισμό ιδεών και το συνεφόλεξο, wordcloud, απογειώνεται η φαντασία τους και οδηγούνται στην επιλογή του τίτλου. Ακολουθεί μια καλύτερη γνωριμία με τον ποιητή μέσα από το flipbook (2) ενώ στη συνέχεια καλούνται οι μαθητές να ασχοληθούν με το αρχείο ppt., το ερωτηματολόγιο, που έχει μορφή γρίφου-ηλεκτρονικού παιχνιδιού και αφορά τη ζωή και το έργο του ποιητή. Με αυτόν τον τρόπο, γίνεται ελκυστικό το ερωτηματολόγιο, αφού είναι προσαρμοσμένο στις δυνατότητές τους και έτσι, αφομοιώνονται καλύτερα οι γνώσεις.

Έπειτα, αρχίζει η υλοποίηση των δραστηριοτήτων που αφορούν το περιεχόμενο των στίχων του τραγουδιού «Η Ποδηλάτισσα». Αφού παρουσιάζονται και υπενθυμίζονται στους μαθητές οι άξονες πάνω στους οποίους στηρίζονται οι δράσεις, από την παρουσίαση ppt., κάθε μαθητής ξεκινάει τη διερεύνηση ενός συγκεκριμένου κάθε φορά πεδίου, ανάλογα με τις κλίσεις και τα ενδιαφέροντά του. Έτσι, δημιουργούνται ομάδες δράσης μαθητών, που οι ίδιοι επιλέγουν και εργάζονται ασύγχρονα, στον χώρο και στον χρόνο που οι ίδιοι επιθυμούν. Υποχρέωσή τους είναι να διαχειριστούν το χρόνο τους, ώστε να ολοκληρώσουν και να παραδώσουν τις εργασίες που έχουν επιλέξει, σε προκαθορισμένο χρονικό όριο. Η εκπαιδευτικός με μηνύματα υπενθυμίζει τις υποχρεώσεις που έχουν οι μαθητές κάθε ομάδας και δίνει διευκρινίσεις και βοήθεια όποτε της ζητηθεί (mηνύματα από eclass, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο). Οι άξονες προσέγγισης των στίχων από τους μαθητές, είναι: α) να παρατηρούν, να αναλύουν, να συσχετίζουν, να ερμηνεύουν, β) να ανακαλύπτουν, να παίζουν, να μαθαίνουν, να δημιουργούν, γ) να νιώθουν, να σκέφτονται, να εκφράζονται. Ο πρώτος άξονας, επειδή δουλεύεται κατά τη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης της σύγχρονης εξ ΑΕ στην οποία είναι όλοι παρόντες και παρακολουθούν και πράττουν, είναι κοινός για όλες τις ομάδες.

Με την επεξεργασία, ταξινόμηση και ανάλυση του υλικού για τη ζωή του ποιητή και του ενός από έργα του, ο ενθουσιασμός και η έμπνευση ξεχειλίζει από τις ευαίσθητες παιδικές καρδιές. Οι εργασίες που παραδίδουν γίνονται παιχνίδια που μπορούν να τα

μοιραστούν με όλους, με τη δυνατότητα και το κίνητρο που τους δίνει η δημιουργία παζλ, στο web app: im-a-puzzle. Επιθυμούν επίσης οι μαθητές να ακούσουν και άλλα τραγούδια με στίχους από την ποίηση του Ελύτη. Επιλέγονται τραγούδια με στίχους που βγαίνουν από τα παιδικά όνειρα του ποιητή: «Ο γλάρος», «Τα τζιτζίκια» και «Το μαγισσάκι», τα οποία ακούνε από τον σύνδεσμο με το youtube.

Συναποφασίζουν τέλος, με την παραίνεση της εκπαιδευτικού, να μετατρέψουν σε comic τους διαλόγους που προτείνονται για θεατρικό δρώμενο από την Κατερίνα Τζαβάρα στο βιβλίο της. Πρόκειται για διασκευή του δρώμενου με τίτλο: «Το όνειρο του Οδυσσέα», εμπνευσμένο από τα παιδικά χρόνια του Οδυσσέα Ελύτη και τους στίχους των τραγουδιών που άκουσαν. Αφού ο κάθε μαθητής επιλέξει τον ρόλο και τη φιγούρα που θα εμψυχώσει κάθε ήρωα, ολοκληρώνεται στη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης και η επιλογή των εικόνων που πλαισιώνουν το κόμικ. Τη δημιουργία του comic-video, αναλαμβάνει η εκπαιδευτικός, λόγω της μικρής ηλικίας των μαθητών, που δεν τους επιτρέπει την διεκπεραίωση πολύπλοκων εργασιών σε εφαρμογές του διαδικτύου (web app: Canva). Οι μικροί μαθητές, αφού έχουν συμβάλει μέχρι το σημείο μου μπορούν, απολαμβάνουν...

Μέσα από τις συγκεκριμένες δραστηριότητες και την υλοποίησή τους στη σύγχρονη και ασύγχρονη Εξ ΑΕ, ευαισθητοποιούνται οι μαθητές στο χτίσιμο της γνώσης, στη συμβολή της ατομικής προσπάθειας για την επίτευξη κοινών στόχων και επιτυγχάνεται η διεπιστημονική και διαθεματική προσέγγιση του γνωστικού αντικείμενου. Λαμβάνονται υπόψη οι ισχυρισμοί των σύγχρονων παιδαγωγών, που μιλούν για ενιαία αντιμετώπιση της διδασκαλίας. Τονίζουν την αξία του να μαθαίνει το παιδί συνολικά τα γνωστικά αντικείμενα, χωρίς να νομίζει ότι οι διάφορες γνωστικές περιοχές, όπως αυτές αποτυπώνονται με τα διάφορα μαθήματα, δε σχετίζονται μεταξύ τους (Κόπτης, 2009). Έτσι, για παράδειγμα, συνδέονται οι στίχοι του τραγουδιού με το μάθημα της Γλώσσας, αφού πρέπει οι μαθητές να εκφραστούν γραπτά ή προφορικά για μια πρώτη προσέγγιση του ποιητικού λόγου, να σημειώσουν την ομοιοκαταληξία, να περιγράψουν την «Ποδηλάτισσα».

Έπειτα, η κοινή απόφαση να εκφραστούν, να εμψυχώσουν τους διαλόγους που προτείνονται για θεατρικό δρώμενο, και να τους διασκευάσουν σε comic, φέρνει και τον συγκεκριασμό της ποίησης με την Θεατρική Αγωγή, παρόλο που η εμψύχωση γίνεται μέσα από την τεχνολογία. Όμως είναι οι δικές τους εργασίες άρα οι δικοί τους ρόλοι, άρα οι δικές τους φωνές. Η τεχνολογία τους βοηθά να ενωθούν και να ακουστούν. Ζωντανεύουν οι εικόνες και παίρνουν τη διάσταση που ο κάθε μαθητής θέλει να δώσει, όπως τη βιώνει,

μέσα από τη Μουσική, την Αισθητική αγωγή - ζωγραφική, δημιουργία παζλ, που ενώνονται και συμπληρώνονται από λεπτομέρειες που επιλέγουν οι ίδιοι οι μαθητές. Συνδέουν το ποδήλατο με τη Μελέτη Περιβάλλοντος, αφού άλλος ποδηλάτης μπορεί να βρίσκεται στη θάλασσα, άλλος στο βουνό, άλλος στο δάσος, άλλος στο χωριό, άλλος στην πόλη. Ακόμα, εφαρμόζουν και επεκτείνουν τις γνώσεις τους στα Μαθηματικά όταν τους ζητείται να δημιουργήσουν με γεωμετρικά σχήματα και στερεά, το δικό τους ποδήλατο ή τον δεκάλογο του καλού ποδηλάτη!

4.4.3.β. Διαλείμματα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης

Εύκολα γίνεται κατανοητό πόσο σημαντική είναι η φάση της συλλογής δεδομένων στην όλη εξέλιξη της έρευνας. Φυσικά, είναι αυτή που χρειάζεται και τον περισσότερο χρόνο. Κατά συνέπεια, στη διάρκειά της είναι απαραίτητο να γίνονται διαλείμματα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης, στα οποία τα μέλη της ομάδας διακόπτουν τις δραστηριότητές τους και συγκεντρώνονται στις πλατφόρμες σύγχρονης και ασύγχρονης Εξ ΑΕ με σκοπό να αλληλοενημερωθούν για την εξέλιξη της έρευνας και την ανταλλαγή ιδεών για τις επόμενες δραστηριότητες. Εδώ, τα άτομα και οι μικρότερες ομάδες που έχουν δημιουργηθεί παρουσιάζουν τα στοιχεία που συνέλεξαν μέχρι τότε, ακούνε τις παρατηρήσεις και τα σχόλια των άλλων ομάδων και συναποφασίζουν για τη συνέχεια της έρευνάς τους. Η καλή συνεργασία ανάμεσα στα μέλη των ομάδων, η επικοινωνία και η εργασία σε ομάδες, είναι στόχοι της μεθόδου Project. Συζητούνται η καλή ή μη συνεργασία ανάμεσα στα μέλη των ομάδων, εξομαλύνονται τυχόντα προβλήματα διαπροσωπικών σχέσεων και αποφασίζονται πιθανές αλλαγές στη σύνθεση των ομάδων (Χρυσ αφίδης, 2006).

Κάθε φορά λοιπόν που ολοκληρώνεται ένας κύκλος δραστηριοτήτων, από αυτές που έχουν σχεδιαστεί για το Project, γίνεται ένα διάλειμμα από τις εργασίες και η κάθε ομάδα ενημερώνει τις υπόλοιπες για την εξέλιξη των δραστηριοτήτων της. Με αυτόν τον τρόπο, διατηρείται το ενδιαφέρον και δεν γίνεται κουραστική και ανιαρή η κάθε εργασία. Έχουμε εναλλαγή των δράσεων, των εικόνων, των ακουσμάτων, των πληροφοριών. Διατηρείται αμείωτο το ενδιαφέρον των μαθητών για ό,τι πρόκειται να ακολουθήσει, τους δίνεται η ευκαιρία να εκδηλώσουν τις κλίσεις ή τα ταλέντα τους, να επαναπροσδιορίσουν τους ρόλους τους και τη θέση τους μέσα στην ομάδα. Μπορούν οι ίδιοι να αποφασίσουν πώς θα εργαστούν και ποια ακριβώς εργασία τους ενδιαφέρει να κάνουν στη συνέχεια.

Τα διαλείμματα ανατροφοδότησης γίνονται με την ολοκλήρωση της κάθε φάσης, πέρα από το δώρο που έχει οριστεί, με τη συνεργασία και της εκπαιδευτικού της παράλληλης στήριξης μαθητή της τάξης, αλλά και της δασκάλας πληροφορικής, που έχουν ρόλους δασκάλου μέσα στην πλατφόρμα ασύγχρονης Εξ ΑΕ (eclass) και στην πλατφόρμα σύγχρονης Εξ ΑΕ (cisco webex) και μπορούν να βοηθούν, να λύνουν απορίες, να συγκεντρώνουν τις εργασίες των μαθητών, να τις ταξινομούν και να αξιολογούν την πορεία της διδασκαλίας.

Έτσι, μετά από την αναφορά στα βιογραφικά στοιχεία του ποιητή, επιβάλλεται ένα διάλειμμα ενημέρωσης, ώστε να γίνει συζήτηση και να συνταχθεί ένα ερωτηματολόγιο-κουίζ σχετικά με τα στοιχεία αυτά, ώστε οι πληροφορίες να γίνουν γνώσεις από τους μαθητές. Επίσης, ύστερα από την διερεύνηση κάθε άξονα προσέγγισης των στίχων από τους μαθητές, είναι απαραίτητο για την κάθε ομάδα αλλά και για το σύνολο της τάξης να ανακοινώνονται, να σχολιάζονται και να ταξινομούνται τα αποτελέσματα, για να γίνεται καλύτερος προγραμματισμός και σωστή κατανομή του χρόνου και των ρόλων των μελών των ομάδων.

Όσο αφορά τη διαθεματικότητα, οι μαθητές μπορούν να αλλάζουν ομάδες σε κάθε διάλειμμα, ανάλογα με τις ιδιαίτερες κλίσεις και τα ενδιαφέροντά τους, ώστε να μπορούν να προσφέρουν περισσότερα και καλύτερα, χωρίς να διαμαρτύρονται, χωρίς ανταγωνισμό, χωρίς το άγχος της αποτυχίας. Φτάνοντας στο σημείο που θα πρέπει να αποφασίσουν πώς θα συνεχίσουν το ταξίδι τους και πώς θα το ολοκληρώσουν, χρειάζεται ένα διάλειμμα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης, μεγαλύτερης διάρκειας, ώστε να ληφθούν αποφάσεις που θα είναι από όλους αποδεκτές και ευχάριστες.

4.4.3.γ. Παρουσίαση των δράσεων

Σύμφωνα με τον Χρυσάφιδη (2006), αφού ολοκληρωθεί η έρευνα και η συλλογή των πληροφοριών από τις ομάδες των μαθητών, ακολουθεί η επεξεργασία και η ανάλυση των δεδομένων, που θα οδηγήσουν στη σύνθεση της παρουσίασης του τελικού αποτελέσματος. Οι ομάδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια της προγραμματισμένης τηλεδιάσκεψης το υλικό που έχουν συλλέξει ή δημιουργήσει, συζητούν, κρίνουν, συγκρίνουν, συμπληρώνουν, καταγράφουν και ορίζουν, με την καθοδήγηση της εκπαιδευτικού, ως οδηγό της εξέλιξης του προγράμματος την παρουσίαση ppt. Πρόκειται για την παρουσίαση του σχεδίου, με βάση το οποίο υλοποιήθηκαν όλες οι δράσεις. Στη συνέχεια το υλικό αυτό αναρτάται,

δημοσιεύεται και παρουσιάζεται από την εκπαιδευτικό στην eclass και στην επίσημη ιστοσελίδα του σχολείου ώστε να αποτελεί σημείο αναφοράς για τους μαθητές που εργάστηκαν για την υλοποίησή του, αλλά και ερέθισμα για σκέψη και δράση και άλλων μαθητών, εκπαιδευτικών, γονιών, κατοίκων. Έτσι, επιτυγχάνεται η σύνδεση του σχολείου με την κοινωνία και τη ζωή σε συνθήκες που επιβάλλουν την Εξ ΑΕ.

Σύμφωνα με τις αποφάσεις της ολομέλειας των μαθητών της Β2 τάξης, η παρουσίαση των δράσεων γίνεται μέσα από την ανάρτηση στην eclass και στην ιστοσελίδα του σχολείου, των τεχνουργημάτων που έχουν δημιουργηθεί για το σκοπό της έρευνας. Τα τεχνουργήματα βασίζονται σε διάφορες διδακτικές τεχνικές, όπως είναι η έκφραση με λόγο, εικόνα, μουσική, κίνηση, comics, τα ταξίδια φαντασίας, μυθοπλασίας, δημιουργία υλικού και απόπειρα ερμηνείας, οι συλλογές με παζλ, αρχείο εικονιστικού υλικού από το διαδίκτυο, βίντεο, παρουσιάσεις και ό,τι άλλο δημιουργικό και ευφάνταστο μπορεί να υλοποιηθεί. Οι μικροί μαθητές καμαρώνουν βλέποντας ολοκληρωμένη τη δράση τους, γίνονται πρωταγωνιστές! Αυτοί μας διδάσκουν! Με πολύ κέφι και φαντασία. Με έμπνευση και ευαισθησία. Με τη χρήση της τεχνολογίας ως μέσο επικοινωνίας και έκφρασης.

4.4.4 Αξιολόγηση διδακτικού μοντέλου

Στη μέθοδο Project τα μέλη που συμμετέχουν αξιολογούν και αξιολογούνται για τα αποτελέσματα της εργασίας, τη διαδικασία που ακολουθήθηκε (μεθοδολογία - μέσα - τεχνικές) και την επίτευξη ή μη των επιδιωκόμενων διδακτικών στόχων. Γίνεται λοιπόν αυτοαξιολόγηση και ετεροαξιολόγηση, ποιοτική-περιγραφική ή ποσοτική και στόχο έχει την αυτογνωσία, την πρόοδο και τη βελτίωση της εργασίας και όχι την κατάκριση του ατόμου. Ακόμα, στη μέθοδο Project με την αξιολόγηση εκτιμάται η εμπειρία ατομικά και ομαδικά, εντοπίζονται τα λάθη και τα προβλήματα που υπήρξαν, αλλά και υπενθυμίζεται όλο εκείνο το πλούσιο γνωστικό και βιωματικό υλικό που κατακτήθηκε (Χρυσ αφίδης, 2006). Προχωράμε λοιπόν στην τελική αξιολόγηση του Project που εφαρμόσαμε με τους μαθητές της Β' Δημοτικού για το «Μαγικό ταξίδι με τον Οδυσσέα Ελύτη». Σε όλα τα στάδια υλοποίησής του έχουν προηγηθεί αυτοαξιολογήσεις και ετεροαξιολογήσεις οι οποίες οδήγησαν στο τελικό αποτέλεσμα. Εφαρμόζοντας διαμορφωτική αξιολόγηση, εκπαιδευτικός και μαθητές μπορούν να νιώθουν την ικανοποίηση πως με συλλογική προσπάθεια και ποιότητα ενεργειών ολοκλήρωσαν το ταξίδι τους, δίνοντας στους στόχους που είχαν θέσει, ιδιαίτερη παιδαγωγική αξία.

Ακολουθήθηκαν οι βασικές αρχές της σύγχρονης παιδαγωγικής επιστήμης, οι οποίες διευκόλυναν τη διδακτική διαδικασία και είναι: η παιδοκεντρικότητα, η αυτενέργεια, η εποπτεία, η εργασία κατά ομάδες, η σύνδεση του σχολείου με τη ζωή, η διαθεματικότητα, η καλλιέργεια διαπροσωπικών σχέσεων (Κόπτης, 2009). Η εκπαιδευτικός, με δείκτες προσανατολισμού αυτές τις διδακτικές αρχές, προσπάθησε να ενεργοποιήσει τους μαθητές και να τους μυήσει στον τρόπο διάρθρωσης της βιωματικής διδασκαλίας και εργασίας, μέσα από την εξ ΑΕ.

Κεφάλαιο 5. Αξιολόγηση της Ερευνητικής πρότασης

5.1 Μοντέλα και Μορφές αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου

Ο όρος «μοντέλο αξιολόγησης» αποδίδει την έννοια μιας δομημένης και χρηστικής προσέγγισης, η οποία «εμπεριέχει τόσο το θεωρητικό πλαίσιο της αξιολόγησης όσο και το σκοπό και τους στόχους που θέτει, τα αντικείμενα που πραγματεύεται, τους ρόλους των συμμετεχόντων συντελεστών, τις ερευνητικές μεθόδους και τα ερευνητικά εργαλεία-μέσα που αξιοποιούνται, το εύρος της εφαρμογής της, καθώς επίσης και την προστιθέμενη αξία και χρήση των αποτελεσμάτων της». (Πετροπούλου, Κασιμάτη, & Ρετάλης, 2015).

Σύμφωνα με τον Ανδρεαδάκη, στις μελέτες του για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, η Αξιολόγηση μπορεί να χαρακτηρίζεται εσωτερική ή εξωτερική, ανάλογα με τη θέση του φορέα αξιολόγησης. Είναι προφανές πως μιλάμε για εσωτερική αξιολόγηση όταν ο φορέας ή οι φορείς αξιολόγησης ανήκουν στο προσωπικό της εκπαιδευτικής μονάδας, ενώ μιλάμε για εξωτερική αξιολόγηση, όταν ο φορέας ή οι φορείς δεν ανήκουν στο προσωπικό της εκπαιδευτικής μονάδας. Κατά τη χρονική διάρκεια της αξιολόγησης, τη διακρίνουμε σε Αρχική, στην αρχή της εφαρμογής της διαδικασίας αξιολόγησης, οπότε συλλέγονται οι απαραίτητες πληροφορίες για τον προγραμματισμό του διδακτικού μοντέλου. Διαμορφωτική, κατά τη διάρκεια της εφαρμογής της διαδικασίας αξιολόγησης, οπότε γίνεται έλεγχος της πορείας της έρευνας προς την κατάκτηση του στόχου ή των στόχων που έχουν τεθεί. Τελική, στο τέλος της εφαρμογής της διαδικασίας αξιολόγησης, οπότε γίνεται η αποτίμηση της αποτελεσματικότητας του προτεινόμενου διδακτικού μοντέλου για ένα σύνολο στόχων και η ερευνητική πρόταση τοποθετείται αξιολογικά, τόσο απέναντι στους στόχους της όσο και απέναντι σε συναφείς ερευνητικές προτάσεις. Μεταπαρακολούθηση, Μετααξιολόγηση, μετά το τέλος της εφαρμογής της διαδικασίας αξιολόγησης,

οπότε η ερευνητική πρόταση τοποθετείται μετααξιολογικά, απέναντι στους στόχους που τέθηκαν στην αρχή.

Σε σχέση με τη στοχοθεσία, η αξιολόγηση διακρίνεται σε Νορμική, όπου η ερευνητική πρόταση τοποθετείται απέναντι σε άλλες συναφείς, ώστε να ελεγχθεί η θέση της σε σχέση με τις υπόλοιπες. Κριτηριακή, όπου η ερευνητική πρόταση τοποθετείται απέναντι στους στόχους της και επιδιώκει να ελέγξει κατά πόσο επετεύχθη η στοχοθεσία της. Αυθεντική, όπου η ερευνητική πρόταση τοποθετείται απέναντι στον εαυτό της και επιδιώκει να ελέγξει την «ατομική» πρόοδό της. Τέλος, με βάση τη λειτουργία αξιολόγησης, τη διακρίνουμε σε Επιλεκτική ή Αντισταθμιστική, ενώ με βάση το ερευνητικό παράδειγμα η αξιολόγηση μπορεί να είναι Ποσοτική, που σημαίνει πως στηρίζεται σε κλειστές ερευνητικές τεχνικές που αποστασιοποιούν τον ερευνητή από την προσέγγιση ή να είναι Ποιοτική, που σημαίνει πως στηρίζεται σε ανοικτές ερευνητικές τεχνικές, οι οποίες επιτρέπουν την ενεργό συμμετοχή ερευνητή (Ανδρεαδάκης, 2013).

5.2 Το Αξιολογικό Πλαίσιο της Εκπαιδευτικής παρέμβασης

Με τον όρο «αξιολογικό πλαίσιο» εννοούμε τον προσδιορισμό με σαφή και ξεκάθαρο τρόπο των δομικών στοιχείων που συνθέτουν τον πυρήνα πάνω στον οποίο εδράζεται και διαρθρώνεται η αξιολόγηση. Τα δομικά στοιχεία που συνθέτουν το αξιολογικό πλαίσιο είναι αυτά που απαντούν στα θεμελιώδη ερωτήματα: Τι; ή Ποιον; αξιολογώ; Γιατί; κάνω την αξιολόγηση; Πώς; κάνω την αξιολόγηση; Πού; κάνω την αξιολόγηση; Πότε; κάνω την αξιολόγηση; Ποιος; είναι ο αξιολογητής; (Πετροπούλου, Κασιμάτη, & Ρετάλης, 2015). Απαντώντας λοιπόν ένα προς ένα τα ερωτήματα, προχωράμε στην ανάλυση πλαισίου της αξιολόγησης της εκπαιδευτικής παρέμβασης και ορίζουμε ένα σχέδιο υλοποίησης της διαδικασίας.

Αξιολογείται η εκπαιδευτική παρέμβαση που προτείνεται, η οποία αφορά την εφαρμογή του διδακτικού μοντέλου του Project με τη χρήση υπολογιστικών περιβαλλόντων ασύγχρονης και σύγχρονης Εξ ΑΕ. Πρόκειται λοιπόν για την αξιολόγηση του σχεδιασμού και της εφαρμογής ενός σχεδίου δράσης. Η αξιολόγηση της ερευνητικής πρότασης γίνεται με σκοπό τη διερεύνηση της ποιότητας εμπειρίας των μαθητών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Εξ ΑΕ, μέσα από κριτήρια που την καθορίζουν. Ο τόπος στον οποίο πραγματοποιείται και ολοκληρώνεται τόσο η εφαρμογή της διδακτικής πρότασης, όσο και η διαδικασία της αξιολόγησής της είναι το διαδίκτυο. Αξιολογητές της εκπαιδευτικής

πρότασης ορίζονται η ερευνήτρια εκπαιδευτικός, υπεύθυνη της τάξης και δημιουργός της Ερευνητικής πρότασης και η εκπαιδευτικός της παράλληλης στήριξης μαθητή της τάξης. Το εργαλείο που επίσης κατασκευάστηκε από την ερευνήτρια εκπαιδευτικό για τις ανάγκες της έρευνας και είναι το εργαλείο αξιολόγησης του διδακτικού εγχειρήματος, είναι η Ρουμπρίκα αξιολόγησης.

5.3 Ρουμπρίκες Αξιολόγησης

Ας δούμε όμως τι είναι οι Ρουμπρίκες Αξιολόγησης (Rubrics Assessment) και ποια τα δομικά τους στοιχεία. Οι Ρουμπρίκες Αξιολόγησης Χρησιμοποιούνται ευρέως από τους εκπαιδευτικούς, τόσο στη διεθνή όσο και στην ελληνική εκπαιδευτική πρακτική. Αποτελούν μια ιδιαίτερα δυναμική και καινοτόμα τεχνική αξιολόγησης. Η «ρουμπρίκα» αντιστοιχεί στη διεθνή βιβλιογραφία με τον όρο rubric assessment, ενώ στην ελληνική συναντάται επίσης με τον όρο «κλίμακα διαβαθμισμένων κριτηρίων». Τυπικά ορίζεται ως περιγραφικός οδηγός βαθμολογίας, ο οποίος αποτελείται από ειδικά εκ των προτέρων καθορισμένα κριτήρια απόδοσης (Πετροπούλου, Κασιμάτη, & Ρετάλης, 2015).

Τα Δομικά στοιχεία της ρουμπρίκας αξιολόγησης είναι: α) τα κριτήρια αξιολόγησης της επίδοσης (criteria), τις προδιαγραφές που πρέπει να πληροί ένα έργο (ατομικό, ομαδικό παραδοτέο), προκειμένου να κριθεί σωστό, κατάλληλο και πλήρες, β) τα επίπεδα ποιότητας του παραγόμενου έργου (standards), δηλαδή η ποιοτική διαβάθμιση, η οποία περιγράφει, με τη βοήθεια χαρακτηρισμού (π.χ. άριστο, πολύ καλό, μέτριο, κ.λπ.), το επίπεδο ποιότητας του παραγόμενου έργου, γ) η λεπτομερής και διακριτή περιγραφή των επιπέδων της επίδοσης σύμφωνα με τα αντίστοιχα κριτήρια αξιολόγησης και δ) η κλίμακα βαθμολογίας (numeric scale) που χρησιμοποιείται σύμφωνα με τα επίπεδα επίδοσης.

Η ρουμπρίκα έχει τη μορφή πίνακα. Στον κάθετο άξονα απεικονίζονται τα κριτήρια επίδοσης και στον οριζόντιο η ποιοτική διαβάθμιση των επιπέδων επίδοσης μαζί και η αντίστοιχη κλίμακα βαθμολογίας που χρησιμοποιείται (Πετροπούλου, Κασιμάτη, & Ρετάλης, 2015). Για τον σχεδιασμό της Ρουμπρίκας Αξιολόγησης, ακολουθείται η μέθοδος που παρουσιάζεται στο εγχειρίδιο «Σύγχρονες Μορφές Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης Με Αξιοποίηση Εκπαιδευτικών Τεχνολογιών», των Πετροπούλου, Κασιμάτη, Ρετάλη, (σελ. 105-113). Ακολουθείται η σειρά των διαδοχικών βημάτων που ορίζονται για την ανάπτυξη και την εφαρμογή των ρουμπρικών στην εκπαιδευτική πρακτική, με σκοπό την αναλυτική,

πλήρη και αξιόπιστη, περιγραφική Αυτοαξιολόγηση του μοντέλου και των χαρακτηριστικών της εναλλακτικής διδακτικής πρότασης στην οποία εφαρμόζεται.

5.4. Εφαρμογή σχεδίου Αξιολόγησης

Στο πρώτο βήμα, ορίζεται ο τίτλος της Ρουμπρίκας, αφού έχει γίνει η λεπτομερής περιγραφή του θέματος που περιγράφει. Σχεδιάζεται μια αναλυτική ρουμπρίκα και ορίζεται ως τίτλος το θέμα της έρευνας, του οποίου τα κριτήρια θέλουμε να διερευνήσουμε. Έτσι έχουμε: **Τίτλος Ρουμπρίκας αξιολόγησης: «Η Ποιότητα Εμπειρίας Μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, μέσα από το Διδακτικό Μοντέλο του Project».**

Στο δεύτερο βήμα γίνεται προσδιορισμός και **καταγραφή κριτηρίων αξιολόγησης** όπως αυτά έχουν ρητά προσδιοριστεί, σύμφωνα με τους στόχους της εκπαιδευτικής παρέμβασης. Πρόκειται για συγκεκριμένα εκπαιδευτικά ζητήματα που αφορούν το ευρύτερο θέμα της Ρουμπρίκας, η επιλογή των οποίων γίνεται προσεκτικά, ώστε να επιτευχθεί μια, όσο το δυνατόν πιο σαφής παρουσίαση των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων και να εξασφαλιστεί μια κατατοπιστική ανατροφοδότηση. Τα κριτήρια αξιολόγησης της ρουμπρίκας, είναι αυτά που ορίζονται ως κριτήρια της ποιότητας μαθησιακής εμπειρίας των μαθητών, από την Εξ ΑΕ και το εκπαιδευτικό μοντέλο που προτείνεται. Τα κριτήρια που ορίζονται για διερεύνηση του θέματος, γίνονται τα ερευνητικά ερωτήματα.

Στο σημείο αυτό είναι απαραίτητη η αναφορά στην έρευνα των Λιοναράκη και Παπαδημητρίου (2002), με θέμα: «Συγκριτική Μελέτη Ανοικτής Εξ Αποστάσεως & Συμβατικής Εκπαίδευσης: Προκαταρκτικά Δεδομένα της Ποιότητας της Μαθησιακής Εμπειρίας» (Λιοναράκης & Παπαδημητρίου, 2002). Στη συγκεκριμένη έρευνα τα ερευνητικά ερωτήματα είναι περιεκτικά, αξιόπιστα, έγκυρα και έγιναν η βάση για τον προσδιορισμό των κριτηρίων της «Ρουμπρίκας Αξιολόγησης» της παρούσας έρευνας. Το ερευνητικό όργανο έχει δοκιμαστεί εμπειρικά. Πρόκειται για ένα ειδικά σχεδιασμένο ερωτηματολόγιο, σύμφωνα με υποδείξεις από ακαδημαϊκούς και συμβούλους, για τη μέτρηση της αντιλαμβανόμενης ποιότητας της μαθησιακής εμπειρίας, με πεντάβαθμη κλίμακα Likert για τη συλλογή των μετρήσεων. Απευθύνεται σε μεταπτυχιακούς φοιτητές, που παρακολουθούν το πρόγραμμα σπουδών «Σπουδές στην Εκπαίδευση», με αντικείμενο την ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών στο Ελληνικό Ανοικτό

Πανεπιστήμιο και στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Με την διαφοροποίηση ή τροποποίηση και την προσαρμογή των ερωτημάτων της εν λόγω έρευνας, επιδιώκεται η αξιοποίηση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων από μια καινοτόμα τεχνική παρατήρησης, όπως είναι η «Ρουμπρίκα Αξιολόγησης» και αφορά την ποιότητα εμπειρίας στην Εξ ΑΕ μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Μέσα από τη συλλογή, την ταξινόμηση και την διερεύνηση των δεδομένων, απαντώνται τα ερευνητικά ερωτήματα που έχουν τεθεί και ισχυροποιείται η ακρίβεια και η αξιοπιστία της αξιολόγησης με την Ρουμπρίκα που έχει σχεδιαστεί. Έτσι έχουμε: **Κριτήρια αξιολόγησης Ρουμπρίκας:**

1. Ποιότητα αλληλεπίδρασης του μαθησιακού υλικού

Το μαθησιακό υλικό είναι καθοδηγητικό στην απόκτηση γνώσεων;

Το μαθησιακό υλικό είναι ενθαρρυντικό ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών;

Το μαθησιακό υλικό περιλαμβάνει επαρκείς και ευέλικτες δραστηριότητες;

Το μαθησιακό υλικό περιλαμβάνει κατάλληλα προσαρμοσμένα παράλληλα κείμενα;

Το μαθησιακό υλικό περιλαμβάνει ασκήσεις αξιολόγησης με ανάδραση;

2. Ποιότητα της δομής του μαθήματος

Οι μαθησιακοί στόχοι είναι ξεκάθαροι και ρεαλιστικοί;

Το μάθημα παρέχει ολιστική ανάπτυξη του πεδίου;

Το μάθημα συνδέεται επαρκώς με συγγενή πεδία;

Το μάθημα περιλαμβάνει ενδιαφέροντα επιμέρους θέματα;

Το μάθημα βοηθάει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων;

3. Ποιότητα των εργασιών

Η επιλογή του θέματος έγινε με παιδαγωγικά κριτήρια;

Καθορίστηκαν και ανακοινώθηκαν στους μαθητές οι στόχοι της διδασκαλίας;

Ανακοινώθηκε η πορεία και η μεθοδολογία (ο τρόπος εργασίας) στους μαθητές;

Σχολιάστηκε το γνωστικό αντικείμενο;

Αξιολογήθηκε η κάθε προσπάθεια; (Τρόποι αξιολόγησης)

4. Ποιότητα της υποστήριξης που παρέχει ο διδάσκοντας

Ο εκπαιδευτικός είναι ενθαρρυντικός για την συμμετοχή όλων των μαθητών;

Ο εκπαιδευτικός είναι πρόθυμος να βοηθήσει και διαθέσιμος για να δώσει οδηγίες;

Ο εκπαιδευτικός είναι καθοδηγητικός στην κατανόηση ύλης;

Ο εκπαιδευτικός είναι παρατηρητής της μαθησιακής πορείας, ενισχυτικός της δυναμικής της ομάδας και πάροχος ανάδρασης για βελτίωση;

5. Ποιότητα του διδάσκοντα και ποιότητα της διοικητικής υποστήριξης της Εξ ΑΕ

Είναι εξασφαλισμένη η προσβασιμότητα στην Εξ ΑΕ από όλους τους συμμετέχοντες;

Είναι εξασφαλισμένη η έγκαιρη ενημέρωση και η έγκαιρη αποστολή υλικού;

Είναι οργανωμένη και πραγματοποιείται με συνέπεια η μαθησιακή διαδικασία από τον διδάσκοντα;

Είναι δεδομένη η επιστημονική κατάρτιση του διδάσκοντα, πάνω στο θέμα που διδάσκει;

Είναι δεδομένη η διδακτική ικανότητα του εκπαιδευτικού ώστε να αξιοποιεί το εκπαιδευτικό υλικό (έντυπο και ψηφιακό) αποτελεσματικά;

Στο τρίτο βήμα, προσδιορίζουμε ποιοτικά - με τη βοήθεια χαρακτηρισμού - τα **επίπεδα επίδοσης** της ρουμπρίκας αξιολόγησης, καθώς και την **κλίμακα βαθμολογίας** που αντιστοιχεί στα προσδιοριζόμενα επίπεδα: Όχι αρκετά καλά: 1, Μέτρια: 2, Καλά: 3, Πολύ καλά: 4, Άριστα: 5.

Στο τέταρτο βήμα, περιγράφουμε **αναλυτικά τα επίπεδα επίδοσης**, με λεπτομέρεια, σαφήνεια και διακριτότητα (Παράρτημα Η).

Στο πέμπτο βήμα προβαίνουμε στην **διαμορφωτική αξιολόγηση** της Ρουμπρίκας που έχουμε αναπτύξει και αφού η Ρουμπρίκα μας έχει πάρει την τελική της μορφή, είναι έτοιμη να εφαρμοστεί στην πράξη (Παράρτημα Η).

Κεφάλαιο 6. Ανάλυση Δεδομένων – Αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων αυτοαξιολόγησης της ερευνητικής πρότασης που αφορά το εκπαιδευτικό έργο της διδακτικής παρέμβασης για την ποιότητα εμπειρίας που προσφέρει στους μαθητές της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης η Εξ ΑΕ, διαμορφώθηκε μια Γενική Εκτίμηση για την πορεία της μαθησιακής διαδικασίας και τους παράγοντες που επηρεάζουν το παρεχόμενο εκπαιδευτικό έργο. Διερευνήθηκε πώς μπορεί η Εξ ΑΕ να καταστεί αποφασιστικός παράγοντας αγωγής και μάθησης, μέσα από το διδακτικό μοντέλο του Project. Ύστερα από τη μελέτη του θεωρητικού και την εφαρμογή του ερευνητικού πλαισίου, λαμβάνοντας υπόψη τα δεδομένα που προέκυψαν από την επεξεργασία των συγκεκριμένων κριτηρίων της Ρουμπρίκας Αξιολόγησης που σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε για την αξιολόγηση της ερευνητικής πρότασης, προχωράμε στην καταγραφή των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης.

6.1 Αποτελέσματα Ρουμπρίκας Αξιολόγησης

Τα αποτελέσματα της Ρουμπρίκας αξιολόγησης για όλα τα κριτήρια που ορίστηκαν ως προς την ποιότητα εμπειρίας των μαθητών στην Εξ ΑΕ είναι: Άριστα 5 (Παράρτημα Η). Αυτό το αποτέλεσμα είναι πολύ ενθαρρυντικό για την επιλογή και εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων στην Εξ ΑΕ, με στόχο την ποιοτική αναβάθμιση της σύγχρονης διδασκαλίας και των τρόπων μετάδοσης της γνώσης, με προϋποθέσεις.

Σχετικά με το πρώτο κριτήριο που τέθηκε προς αξιολόγηση, την Ποιότητα Αλληλεπίδρασης του Μαθησιακού Υλικού, το αποτέλεσμα είναι: Άριστα 5 (Παράρτημα Η): Το μαθησιακό υλικό είναι πλήρως καθοδηγητικό στην απόκτηση γνώσεων από την Εξ ΑΕ, περιλαμβάνει επαρκείς και ευέλικτες δραστηριότητες και κατάλληλα προσαρμοσμένα παράλληλα κείμενα. Συνοδεύεται από ασκήσεις αξιολόγησης με ανάδραση και είναι ενθαρρυντικό ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών.

Σχετικά με το δεύτερο κριτήριο που τέθηκε προς αξιολόγηση, την Ποιότητα της Δομής του Μαθήματος, το αποτέλεσμα είναι: Άριστα 5 (Παράρτημα Η): Οι μαθησιακοί στόχοι είναι εντελώς ξεκάθαροι και ρεαλιστικοί. Το μάθημα παρέχει ολιστική ανάπτυξη του πεδίου και συνδέεται επαρκώς με συγγενή πεδία. Το μάθημα περιλαμβάνει ενδιαφέροντα επιμέρους θέματα και βοηθάει κατά πολύ στην ανάπτυξη δεξιοτήτων γενικά και ψηφιακών δεξιοτήτων ειδικότερα.

Σχετικά με το τρίτο κριτήριο που τέθηκε προς αξιολόγηση, την Ποιότητα των Εργασιών, το αποτέλεσμα είναι: Άριστα 5 (Παράρτημα Η): Η επιλογή του θέματος έγινε με καθαρά παιδαγωγικά κριτήρια. Οι στόχοι της διδασκαλίας καθορίστηκαν και ανακοινώθηκαν στους μαθητές. Η πορεία και η μεθοδολογία - ο τρόπος εργασίας - ανακοινώθηκε στους μαθητές. Το γνωστικό αντικείμενο σχολιάστηκε αναλυτικά και αξιολογήθηκε η κάθε προσπάθεια των μαθητών να ανταποκριθούν σε καινοτόμες μεθόδους εργασίας, με τον ανάλογο τρόπο.

Σχετικά με το τέταρτο κριτήριο που τέθηκε προς αξιολόγηση, την Ποιότητα της Υποστήριξης που παρέχει ο Διδάσκοντας, το αποτέλεσμα είναι Άριστα 5 (Παράρτημα Η): Ο ρόλος της εκπαιδευτικού είναι πολύ ενθαρρυντικός για τη συμμετοχή όλων των μαθητών και απόλυτα καθοδηγητικός στην κατανόηση της ύλης. Παίρνει θέση παρατηρητή της μαθησιακής πορείας και δείχνει μεγάλη προθυμία να βοηθήσει, όπως επίσης διατίθεται να δώσει πλήρεις και σαφείς οδηγίες. Δρα ενισχυτικά ως προς τη δυναμική της ομάδας

και παρέχει ανάδραση ικανή για πλήρη βελτίωση και ανάδειξη των δεξιοτήτων γενικά και των ψηφιακών δεξιοτήτων ειδικότερα.

Σχετικά με το πέμπτο κριτήριο που τέθηκε προς αξιολόγηση, την Ποιότητα του Διδάσκοντα και την Ποιότητα της Διοικητικής Υποστήριξης της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, το αποτέλεσμα είναι Άριστα 5 (Παράρτημα Η): Η διδακτική ικανότητα της εκπαιδευτικού ώστε να αξιοποιεί αποτελεσματικά το εκπαιδευτικό υλικό (έντυπο και ψηφιακό) είναι δεδομένη. Επίσης είναι δεδομένη η επιστημονική της κατάρτιση, πάνω στο θέμα που διδάσκει. Η μαθησιακή διαδικασία είναι άριστα οργανωμένη και πραγματοποιείται με μεγάλη συνέπεια, ώστε να είναι εξασφαλισμένη η έγκαιρη ενημέρωση και η έγκαιρη αποστολή υλικού στους συμμετέχοντες. Η προσβασιμότητα στην Εξ ΑΕ είναι εξασφαλισμένη από όλους τους συμμετέχοντες.

6.2 Αποτελέσματα για τις απόψεις, τις στάσεις και τις πρακτικές των μαθητών

Θα πρέπει να σημειωθεί πως αντιμετωπίστηκαν ιδιαίτερες δυσκολίες στη χρήση τεχνικών ποιοτικής έρευνας κατά την προσπάθεια της διερεύνησης των διαδικασιών για τη μέτρηση της αντιλαμβανόμενης ποιότητας της μαθησιακής εμπειρίας των μαθητών στην Εξ ΑΕ, λόγω της μικρής τους ηλικίας (7-8 ετών) και των περιορισμών που η ηλικία αυτή θέτει στην έκφραση και μέτρηση διαφόρων συνιστωσών. Η ανατροφοδότηση ωστόσο που λάβαμε από τους μαθητές, μέσω επιλεγμένων για αυτόν τον σκοπό, εργαλείων (ερωτήσεις - απαντήσεις, αρχεία καταγραφής δράσεων - ημερολόγιο, παρατήρηση), σχετικά με το ρόλο και τη χρήση της τεχνολογίας στην εξ αποστάσεως μαθησιακή διαδικασία, είναι θετική και ενθαρρυντική για την επέκταση εφαρμογής μοντέλων διδασκαλίας όπως το Project, με προστιθέμενη παιδαγωγική αξία.

Το δείγμα των μαθητών που συμμετείχαν στην εκπαιδευτική διαδικασία για την υλοποίηση της ερευνητικής πρότασης, εξέφρασε ικανοποίηση και ευχαρίστηση από την εμπειρία στην Εξ ΑΕ. Με προθυμία συμμετείχαν σε όλες τις διαδικασίες και έδειχναν πως μάθαιναν χωρίς να βαριούνται. Παρά το γεγονός ότι οι συμμετέχοντες μαθητές είχαν ελάχιστη πρότερη εμπειρία στην ηλεκτρονική μάθηση, ανέπτυξαν πολύ γρήγορα τις απαραίτητες δεξιότητες και έγιναν ικανοί να παρακολουθήσουν αποδοτικά το μοντέλο διδασκαλίας που δοκιμάστηκε. Εύκολα διαπίστωσαν την αναγκαιότητα της χρήσης του ηλεκτρονικού υπολογιστή και του διαδικτύου ως εργαλείων που διευκολύνουν την επικοινωνία και τη διαδικασία της μάθησης. Με μια μικρή εισαγωγή από την εκπαιδευτικό, αμέσως

ένιωσαν πως το μάθημα έχει σχεδιαστεί ώστε να υποστηρίζεται εξ' ολοκλήρου από την Εξ ΑΕ. Ενθουσιάστηκαν με τη διαδραστικότητα και τη συμμετοχικότητα που υπαγόρευε το υλικό των παρουσιάσεων. Τους άρεσε που συμμετείχαν στον προσδιορισμό των στόχων του μαθήματος και που ολόκληρο το σχέδιο, όπως τελικά διαμορφώθηκε με τη συμβολή και τη συνεργασία όλων, μπορούσαν να το έχουν διαθέσιμο, ως σημείο αναφοράς, ως οδηγό, μέσα στην πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης (eclass). Τους άρεσε που είχαν σαφείς οδηγίες για το τι θα πρέπει να κάνουν κάθε εβδομάδα, πράγμα που τους διευκόλυνε σχετικά με το ποιο θα είναι κάθε φορά το αντικείμενο της μελέτης τους. Έβρισκαν πολύ χρήσιμη τη δυνατότητα συγκέντρωσης των εργασιών τους στην πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης (eclass), με καθορισμένες ημερομηνίες λήξης των δραστηριοτήτων, γιατί τους βοηθούσε στην οργάνωση του χρόνου της μελέτης τους αλλά και στο να γνωρίζουν την ατομική τους πρόοδο με την ολοκλήρωση κάθε εργασίας. Άλλωστε, έτσι συγκέντρωναν και τα βραβεία, τους επαίνους για τις ολοκληρωμένες εργασίες που παρέδιδαν, ισχυρά κίνητρα για να συνεχίσουν την προσπάθειά τους. Προτιμούσαν να μελετούν και να ασχολούνται με τις δραστηριότητες του Project όποτε είχαν ελεύθερο χρόνο από τα καθημερινά τους σχολικά καθήκοντα, κυρίως τα σαββατοκύριακα. Το έβλεπαν σαν μια ευχάριστη και δημιουργική απασχόληση και είναι αξιοσημείωτο πως κανένας δεν υπήρξε που να μην ήθελε να συνεχίσει. Ένωσαν όλοι συμμετοχοί στο χτίσιμο της γνώσης και μάλιστα μέσα από το παιχνίδι, τη μουσική, τα εικαστικά. Είχαν και μεταγνωστική υποστήριξη μέσω των παραπομπών σε πληροφορίες συγκεντρωμένες από το διαδίκτυο. Έδειξαν ιδιαίτερη προτίμηση στις δραστηριότητες που είχαν σχέση με τη λύση του ερωτηματολογίου-κουίζ, τη δημιουργία συννεφόλεξου, τη δημιουργία παζλ και comic, με τη γνωριμία και χρήση των ψηφιακών εφαρμογών και των web apps που με προσοχή επιλέχθηκαν από την εκπαιδευτικό. Αναφορικά με τον τρόπο που προσπαθούσαν να λύσουν τις απορίες τους και να αντιμετωπίσουν κάποιες δυσκολίες, παρατηρήθηκε η διατύπωση ερωτημάτων προς την εκπαιδευτικό στη διάρκεια της τηλεδιάσκεψης που αφορούσε το Project στην πλατφόρμα σύγχρονης εκπαίδευσης cisco webex. Για την μεταξύ τους επικοινωνία οι μαθητές, από ό,τι έλεγαν, χρησιμοποιούσαν κυρίως το τηλέφωνο ή το viber, λιγότερο το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και το chat στην πλατφόρμα webex. Δεν σημειώθηκε καμία συμμετοχή των μαθητών σε ομάδες συζήτησης.

Συμπεράσματα

Από τα παραπάνω αποτελέσματα διαπιστώνεται και επαληθεύεται ο ισχυρισμός όλων των επιστημόνων και ερευνητών που υπογράφουν την «Διακήρυξη για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» ότι για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών μαθημάτων ή προγραμμάτων που διεξάγονται στα πλαίσια της Εξ Αποστάσεως Σύγχρονης και Ασύγχρονης Εκπαίδευσης, είναι απαραίτητος ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός. Ο κατάλληλος εκπαιδευτικός σχεδιασμός, με άρτια οργανωμένες εκπαιδευτικές και υποστηρικτικές δομές, μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στη δημιουργία των συνθηκών, ώστε κάθε εκπαιδευτική παρέμβαση να είναι αποτελεσματική και να επιτυγχάνονται οι μαθησιακοί στόχοι που έχουν τεθεί. Έτσι, εξασφαλίζεται η ποιότητα εμπειρίας των μαθητών στην Εξ ΑΕ και καθίσταται αποφασιστικός παράγοντας αγωγής και μάθησης.

Συνεπώς, βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα της Εξ ΑΕ αποτελεί η δημιουργία κατάλληλα διαμορφωμένου εκπαιδευτικού υλικού. Η δημιουργία νέου εκπαιδευτικού υλικού, επιβάλλεται να ακολουθεί συγκεκριμένες παιδαγωγικές προδιαγραφές που απαιτούν άριστη προετοιμασία, επιστημονική κατάρτιση και διδακτική ικανότητα του εκπαιδευτικού. Η αξιοποίηση των τεχνολογιών στην υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας εξ αποστάσεως, αποδεικνύεται απαραίτητη, πάντοτε όμως με κριτήρια ποιότητας και αποτελεσματικότητας. Τα κριτήρια αυτά, όπως ορίστηκαν ως αξιολογικά κριτήρια της προτεινόμενης δράσης, αφορούν την Ποιότητα Αλληλεπίδρασης του Μαθησιακού υλικού, την Ποιότητα της Δομής του Μαθήματος, την Ποιότητα των Εργασιών, την Ποιότητα της Υποστήριξης που παρέχει ο Διδάσκοντας, την Ποιότητα του Διδάσκοντα και την Ποιότητα της Διοικητικής Υποστήριξης της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Με προσοχή πρέπει να γίνεται η συσχέτιση σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης και του ρόλου που η καθεμιά υπηρετεί, ώστε να δίνεται έμφαση στην επικοινωνία και την αλληλεπίδραση των συμμετεχόντων και να αποφεύγεται η ταύτιση της ψηφιακής αίθουσας με την συμβατική αίθουσα διδασκαλίας. Έτσι, γίνεται κατανοητή και αντιληπτή η διαφορά του περιεχομένου της διδασκαλίας από το μέσον που το υποστηρίζει, επιτυγχάνεται η μετουσίωση της πληροφορίας σε γνώση και κατά συνέπεια γίνεται αποτελεσματική η εκπαιδευτική διαδικασία (Λιοναράκης, Μανούσου, Χαρτοφύλακα, Παπαδημητρίου, & Ιωακειμίδου, 2020).

Μέσα σε ένα ψηφιακό μαθησιακό περιβάλλον και μέσα από ένα μεθοδολογικό πλαίσιο που στηρίζεται στην αξιοποίηση των ΤΠΕ και στην εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών μεθόδων που συμβαδίζουν με τις σύγχρονες θεωρίες μάθησης, οι μαθητές

ενεργοποιούνται, συμμετέχουν, αυτενεργούν. Αξιοσημείωτη είναι η εξ αποστάσεως αλληλεπίδραση και συνεργασία των μαθητών. Οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα και την ελευθερία να ασχολούνται με το θέμα που διδάσκονται στον χρόνο και στον χώρο που επιθυμούν. Αναλαμβάνουν πρόθυμα πρωτοβουλίες, δράσεις και δείχνουν δημιουργική διάθεση. Συναποφασίζουν και δρουν ανάλογα με τα κίνητρα που τους δίνονται, ώστε η μάθηση να γίνεται ενδιαφέρουσα. Παρουσιάζουν τις δράσεις τους μέσα από το διαδίκτυο σε ένα ευρύ κοινό και επιτυγχάνεται το άνοιγμα της μικρής ομάδας προς την κοινωνία. Η γνώση οικοδομείται από απόσταση, με προηγμένα ψηφιακά εργαλεία. Αναπτύσσονται δεξιότητες ψηφιακές, μα κυρίως δεξιότητες κοινωνικές, μαθησιακές, εφόδια για τους μαθητές του 21ου αιώνα (Φιλιπούσης, 2015).

Συζήτηση – Προοπτικές

Η συμμετοχή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσα από την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, φαίνεται ιδιαίτερα ικανοποιητική και ελπιδοφόρα για το μέλλον της Εξ ΑΕ στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Οι εκπαιδευτικοί αξιοποιώντας τα ψηφιακά εργαλεία και τις πλατφόρμες μάθησης, μπορούν να βρουν ή να δημιουργήσουν εκπαιδευτικό υλικό και να οδηγήσουν τους μαθητές σε μια ποιοτική και αποτελεσματική μάθηση.

Στις σύγχρονες κοινωνίες οι προκλήσεις είναι πολλές και η Εξ ΑΕ είναι ένας τομέας που βρίσκεται σε διαρκή εξέλιξη. Κρίνεται λοιπόν απαραίτητος ο εμπλουτισμός του ερευνητικού αυτού πεδίου με μελέτες ποιοτικού και ποσοτικού τύπου, ώστε να διερευνηθεί από τη μια η πολύπλοκη εκπαιδευτική διαδικασία και από τη άλλη οι σχέσεις μεταξύ κρίσιμων μεταβλητών που την επηρεάζουν.

Εν κατακλείδι θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας πως η σύγχρονη παιδαγωγική υπαγορεύει την ενσωμάτωση των νέων παιδαγωγικών μεθόδων από την Εξ ΑΕ με τρόπους και πρακτικές κατάλληλες και ποιοτικές. Για τον λόγο αυτόν είναι επιβεβλημένη πλέον η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε μοντέλα που προωθούν την ομαδοσυνεργατική και ανακαλυπτική μάθηση, τις εποικοδομιστικές δραστηριότητες στην εκπαίδευση μέσω Διαδικτύου. Με τις προϋποθέσεις της θεωρητικής στήριξης και της διδακτικής πρακτικής μπορούμε να εξασφαλίσουμε την ποιότητα εμπειρίας των μαθητών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Εξ ΑΕ (Ρες, Γ. , Βαρσαμίδου, Α., 2008).

Παραρτήματα

Παράρτημα Α: Flipbook (1)

<https://flipbook-pdf.net/web/site/0a42095465e86db974df79a0b259f6d160f04eaa202012.pdf.html>

Παράρτημα Β: Wordcloud

<https://www.wordclouds.com/>

Παράρτημα Γ: Flipbook (2)

<https://flipbookpdf.net/web/site/c5004dc3be4a0cc6093bcaefda037f7b0534310c202012.pdf.html>

Παράρτημα Δ: Ερωτηματολόγιο (ppt.)

Παράρτημα Ε: Παρουσίαση (ppt.)

Παράρτημα ΣΤ: Δημιουργία Puzzle

https://im-a-puzzle.com/giotas_puzzle_537CXbUU.puzzle

Παράρτημα Ζ: 1) Δημιουργία Κόμικ (αρχείο video)

2)Φύλλο Εργασίας:

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ

Αφού έχουμε ασχοληθεί με τους στίχους του Οδυσσέα που έγιναν τραγούδια, διαβάζουμε τους διαλόγους, που προτείνονται για θεατρικό δρώμενο με τίτλο: «Το όνειρο του Οδυσσέα». Ας σκεφτούμε με ποιον από τους ήρωες των ονείρων του Οδυσσέα θα μας άρεσε να ταυτιστούμε και ας ζωντανέψουμε τα όνειρα του Οδυσσέα, να φτιάξουμε με τα λόγια και τις εικόνες που εμείς θα επιλέξουμε, ένα κόμικ!

ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΜΑΝΑ: Πάλι θα ξενυχτήσεις αγόρι μου; Κάθε καλοκαίρι μόλις ερχόμαστε στο νησί αρχίζεις τα γραψίματα και το διάβασμα. Δεν κοιτάς να ξεκουραστείς, να παίξεις λίγο με τους φίλους σου, να πας στα αμπέλια...

ΟΔΥΣΣΕΑΣ: Αχ μάνα, έχω τόσες ιδέες, τόσες σκέψεις για τη θάλασσα και τον ουρανό, που μόλις τα βλέπω ψάχνω να βρω τα πιο όμορφα λόγια για να τα περιγράψω... να μάθουν όλοι την ομορφιά του τόπου μου όταν θα μεγαλώσω και θα γίνω ποιητής.

ΜΑΝΑ: Μακάρι παιδί μου μακάρι να κάνεις το όνειρό σου πραγματικότητα. Για να γίνεις ποιητής πρέπει να δυναμώσει το μυαλό σου για αυτό ξεκουράσου. Άντε για ύπνο τώρα! Και αύριο μέρα είναι...

ΟΔΥΣΣΕΑΣ: Έλα ύπνε πάρε με και Ταξίδεψέ με στο Αιγαίο που αγαπώ... Αύριο θα γράψω για τον άνεμο και τα πουλιά, τα αστέρια και τους γλάρους, τα σύννεφα και τις νεράιδες της θάλασσας... τις μάγισσες και τα κοχύλια... μμμ... έλα ύπνε...

ΠΟΔΗΛΑΤΙΣΣΑ: Σε βλέπω κάθε μέρα που κοιτάς τη θάλασσα. Πώς σε μαγεύει ο ουρανός και η φαντασία σου τρέχει; Έλα μαζί μου στο όνειρο να περπατήσεις και τους θαλασσι-νούς μου φίλους να γνωρίσεις...

ΓΛΑΡΟΣ: Πάνω απ' το πέλαγο πετώ στο χώμα πάω να κοιμηθώ. Έχω φίλους τα χαλίκια και παρηγοριά τα φύκια. Με ταΐζουν τα παιδιά και όλοι οι ναύτες συντροφιά. Είμαι παρατηρητής, του Αιγαίου ταξιδευτής...

ΠΕΛΑΓΟΣ: Κλείνω μέσα στην ποδιά μου όλα τα νησιά παιδιά μου. Στο απέραντο γαλάζιο κύματα και αφρούς τινάζω. Δες επάνω μου πώς λάμπει του ουρανού κάθε σημάδι... Είμαι το Πέλαγος...

ΑΣΤΕΡΙΑ: Φωτίζουμε τον ουρανό τη νύχτα για να βλέπεις και παίζουμε κυνηγητό με το φεγγάρι το ασημιό.

Φωτίζουμε το πέλαγο να βλέπουν τα καϊκία. Να 'ναι μεγάλη η ψαριά μεγάλα και τα δίχτυα...

Φωτίζουμε και τα όνειρα ευχές να βγουν αλήθεια. Προστάτες των μικρών παιδιών που βλέπουν παραμύθια...

ΤΖΙΤΖΙΚΙΑ: Αφέντη και αρχηγέ μας, πηγή της ζεστασιάς, άπλωσε το φως σου, φώτισε και εμάς...

Ήλιε μας, βασιλιά μας, του κόσμου οδηγός, είσαι η συντροφιά μας, κάθε πρωί καυτός... Πώς μας αρέσει η ξάπλα, η τεμπελιά και η ζέστη, χωμένοι στα χωράφια αρχίζουμε το γλέντι...

Κι όποιος το δρόμο χάσει και αναρωτηθεί τζιτζικια άγγελοί μου ο βασιλιάς ο ήλιος ζει; Απάντηση θα πάρει από όλους μας μαζί ζει, ζει, ζει, ζει, ζει, ζει, ζει, ζει, ζει!

ΓΟΡΓΟΝΕΣ: Τις μέρες πίσω από τα καράβια τρέχουμε, κλαίμε και γελάμε. Αν ζει ακόμα ο αδελφός μας ο Μέγα Αλέξανδρος ρωτάμε...

Πλάσματα της θάλασσας με ανθρώπινο μυαλό, τις νύχτες με τα αστέρια βγαίνουμε από το βυθό...

Τότε αν είσαι μες στη βάρκα και κάνεις μία ευχή, κοιτώντας ένα αστέρι θα βγει αληθινή...

ΜΑΓΙΣΣΑΚΙ: Σαν αερικό του Μάη στις ζωές σας τριγυρίζω, δεν με βλέπει ανθρώπου μάτι, τις ψυχές μόνο αγγίζω. Φέρνω αγάπη και ευτυχία μες στο μπλε το ξάγναντο και όταν έρθει ο χειμώνας όνειρο γίνομαι άφαντο...

ΠΟΔΗΛΑΤΙΣΣΑ: Άξιζε τον κόπο το ταξίδι μας Οδυσσέα; Θα γράψεις Για μας όταν μεγαλώσεις; Μην ξεχνάς... είμαστε τα παιδικά σου όνειρα...

ΟΔΥΣΣΕΑΣ: Σου το υπόσχομαι όμορφη Ποδηλάτισσα! Θα γράψω για όλους σας! Θα σας κάνω τραγούδι! Δεν θα ξεχάσω.... Στο υπόσχομαι... Είστε τα παιδικά μου όνειρα...

Από το βιβλίο της Κατερίνας Τζαβάρα: «Μαγικές διαδρομές στην Τέχνη, Οδυσσέας Ελύτης» και τις εκδόσεις: Βιβλιοδιάπλους.

Παράρτημα Η: Ρουμπρίκα (αρχείο excel)

Η Ποιότητα Εμπειρίας Μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, μέσα από το Διδακτικό Μοντέλο του Project						
ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΟΙ ΑΡΧΕΤΑ ΚΑΝΗ 1	ΜΕΤΡΙΑ 2	ΚΑΝΗ 3	ΠΟΛΥ ΚΑΝΗ 4	ΑΡΙΣΤΗ 5	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ
Ποια η Ποιότητα Αλληλεπίδρασης του Μεθοδολογικού Υλικού;	Το μεθοδολογικό υλικό δεν είναι καθοδηγητικό στην απόκτηση γνώσεων από την εξ ΑΕ, δεν περιλαμβάνει επαρκώς και ευέλικτες δραστηριότητες, ούτε κατάλληλα προσαρμοσμένα παράλληλα κείμενα. Απουσιάζουν απεικονιστικές αξιολογήσεις με ανάδραση και δεν είναι ενσωματωμένα ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών.	Το μεθοδολογικό υλικό δεν είναι καθοδηγητικό στην απόκτηση γνώσεων από την εξ ΑΕ, δεν περιλαμβάνει επαρκώς και ευέλικτες δραστηριότητες, ούτε κατάλληλα προσαρμοσμένα παράλληλα κείμενα. Συννοείται από απεικονιστικές αξιολογήσεις, αλλά χωρίς το στοιχείο της ανάδρασης και είναι συντηρητικό ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών.	Το μεθοδολογικό υλικό είναι μερικώς καθοδηγητικό στην απόκτηση γνώσεων από την εξ ΑΕ, περιλαμβάνει επαρκώς και ευέλικτες δραστηριότητες, αλλά όχι κατάλληλα προσαρμοσμένα παράλληλα κείμενα. Συννοείται από απεικονιστικές αξιολογήσεις με ανάδραση, αλλά είναι συντηρητικό ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών.	Το μεθοδολογικό υλικό είναι αρκετά καθοδηγητικό στην απόκτηση γνώσεων από την εξ ΑΕ, περιλαμβάνει επαρκώς και ευέλικτες δραστηριότητες και κατάλληλα προσαρμοσμένα παράλληλα κείμενα. Συννοείται από απεικονιστικές αξιολογήσεις με ανάδραση και είναι συντηρητικό ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών.	Το μεθοδολογικό υλικό είναι πλήρως καθοδηγητικό στην απόκτηση γνώσεων από την εξ ΑΕ, περιλαμβάνει επαρκώς και ευέλικτες δραστηριότητες και κατάλληλα προσαρμοσμένα παράλληλα κείμενα. Συννοείται από απεικονιστικές αξιολογήσεις με ανάδραση και είναι ενσωματωμένο ως προς τη χρήση νέων τεχνολογιών.	5
Ποια η Ποιότητα της Δομής του Μεθόδου;	Ο μεθοδολογικός στόχος δεν είναι ξεκάθαρος και ρεαλιστικός. Το μέλημα δεν παρέχει ολοκληρωμένη αντίληψη του πεδίου, ούτε συνάδρα επαρκώς με σύγχρονη παιδεία. Το μέλημα δεν περιλαμβάνει ενδιαφέροντα επιμέρους θέματα, βολικά κείμενα στην αντίληψη δεξιοτήτων γενικά και ψηφιακών δεξιοτήτων ειδικότερα.	Ο μεθοδολογικός στόχος δεν είναι ξεκάθαρος και ρεαλιστικός. Το μέλημα δεν παρέχει ολοκληρωμένη αντίληψη του πεδίου, ούτε συνάδρα επαρκώς με σύγχρονη παιδεία. Το μέλημα περιλαμβάνει ενδιαφέροντα επιμέρους θέματα, βολικά κείμενα στην αντίληψη δεξιοτήτων γενικά και ψηφιακών δεξιοτήτων ειδικότερα.	Ο μεθοδολογικός στόχος δεν είναι ξεκάθαρος και ρεαλιστικός. Το μέλημα δεν παρέχει ολοκληρωμένη αντίληψη του πεδίου, ούτε συνάδρα επαρκώς με σύγχρονη παιδεία. Το μέλημα περιλαμβάνει ενδιαφέροντα επιμέρους θέματα, αλλά βολικά κείμενα στην αντίληψη δεξιοτήτων γενικά και ψηφιακών δεξιοτήτων ειδικότερα.	Ο μεθοδολογικός στόχος δεν είναι ξεκάθαρος, αλλά αρκετά ρεαλιστικός. Το μέλημα παρέχει ολοκληρωμένη αντίληψη του πεδίου, ενώ συνάδρα επαρκώς με σύγχρονη παιδεία. Το μέλημα περιλαμβάνει ενδιαφέροντα επιμέρους θέματα και βολικά κείμενα στην αντίληψη δεξιοτήτων γενικά και ψηφιακών δεξιοτήτων ειδικότερα.	Ο μεθοδολογικός στόχος είναι εντελώς ξεκάθαρος και ρεαλιστικός. Το μέλημα παρέχει ολοκληρωμένη αντίληψη του πεδίου και συνάδρα επαρκώς με σύγχρονη παιδεία. Το μέλημα περιλαμβάνει ενδιαφέροντα επιμέρους θέματα και βολικά κείμενα στην αντίληψη δεξιοτήτων γενικά και ψηφιακών δεξιοτήτων ειδικότερα.	5
Ποια η Ποιότητα των Εργασιών;	Η επιλογή του θέματος δεν έγινε με παιδαγωγικά κριτήρια. Οι στόχοι της διδασκαλίας δεν καθορίστηκαν και δεν ανακινώθηκαν στους μαθητές. Η πορεία και η μεθοδολογία - ο τρόπος εργασίας, επίσης δεν ανακινώθηκαν στους μαθητές. Το γνωστικό αντικείμενο δεν σχολιάστηκε και καμία προσπάθεια των μαθητών να ανταποκριθούν σε κανονικούς μεθόδους εργασίας, δεν αξιολογήθηκε.	Η επιλογή του θέματος δεν έγινε με παιδαγωγικά κριτήρια. Οι στόχοι της διδασκαλίας είναι καθορισμένοι, δεν ανακινώθηκαν στους μαθητές. Η πορεία και η μεθοδολογία - ο τρόπος εργασίας, επίσης δεν ανακινώθηκαν στους μαθητές. Το γνωστικό αντικείμενο σχολιάστηκε αλλά όχι επαρκώς και καμία προσπάθεια των μαθητών να ανταποκριθούν σε κανονικούς μεθόδους εργασίας, δεν αξιολογήθηκε.	Η επιλογή του θέματος δεν έγινε με παιδαγωγικά κριτήρια. Οι στόχοι της διδασκαλίας είναι καθορισμένοι, δεν ανακινώθηκαν στους μαθητές. Η πορεία και η μεθοδολογία - ο τρόπος εργασίας, επίσης δεν ανακινώθηκαν στους μαθητές. Το γνωστικό αντικείμενο σχολιάστηκε ανεπαρκώς και χρησιμοποιήθηκαν κάποιες φορές αξιολογήσεις των προπονητών των μαθητών να ανταποκριθούν σε κανονικούς μεθόδους εργασίας.	Η επιλογή του θέματος έγινε με παιδαγωγικά κριτήρια. Οι στόχοι της διδασκαλίας καθορίστηκαν και ανακινώθηκαν στους μαθητές. Η πορεία και η μεθοδολογία - ο τρόπος εργασίας, ανακινώθηκαν στους μαθητές. Το γνωστικό αντικείμενο σχολιάστηκε επαρκώς και χρησιμοποιήθηκαν αρκετά τρόποι αξιολογήσεις των προπονητών των μαθητών να ανταποκριθούν σε κανονικούς μεθόδους εργασίας.	Η επιλογή του θέματος έγινε με καθαρά παιδαγωγικά κριτήρια. Οι στόχοι της διδασκαλίας καθορίστηκαν και ανακινώθηκαν στους μαθητές. Η πορεία και η μεθοδολογία - ο τρόπος εργασίας - ανακινώθηκαν στους μαθητές. Το γνωστικό αντικείμενο σχολιάστηκε αναλυτικά και αξιολογήθηκε η κάθε προσπάθεια των μαθητών να ανταποκριθούν σε κανονικούς μεθόδους εργασίας, με τον ανάλογο τρόπο.	5
Ποια η Ποιότητα της Υποστήριξης που παρέχει ο Διδάσκων;	Ο ρόλος της εκπαιδευτικού δεν είναι ενθαρρυντικός για τη συμμετοχή όλων των μαθητών, ούτε καθοδηγητικός στην κατανόηση της ύλης. Πάνω στον παθητικό της μεθοδολογίας πορείας και δεν δίνει πρόβλημα να βοηθήσει, ούτε διατίθεται για να δώσει οδηγίες, άρα δρα εννοιακά ως προς τη δυναμική της ομάδας, ούτε παρέχει ανάδραση με κίνητρο για βελτίωση και ανάδραση των δεξιοτήτων γενικά και των ψηφιακών δεξιοτήτων ειδικότερα.	Ο ρόλος της εκπαιδευτικού δεν είναι ενθαρρυντικός για τη συμμετοχή όλων των μαθητών, ούτε καθοδηγητικός στην κατανόηση της ύλης. Πάνω στον παθητικό της μεθοδολογίας πορείας αλλά δεν δίνει πρόβλημα να βοηθήσει, ούτε διατίθεται για να δώσει οδηγίες, άρα δρα εννοιακά ως προς τη δυναμική της ομάδας, αλλά παρέχει ανάδραση με κίνητρο για βελτίωση και ανάδραση των δεξιοτήτων γενικά και των ψηφιακών δεξιοτήτων ειδικότερα.	Ο ρόλος της εκπαιδευτικού δεν είναι αρκετά ενθαρρυντικός για τη συμμετοχή όλων των μαθητών, ούτε αρκετά καθοδηγητικός στην κατανόηση της ύλης. Πάνω στον παθητικό της μεθοδολογίας πορείας αλλά δεν δίνει πρόβλημα να βοηθήσει, ούτε διατίθεται για να δώσει οδηγίες, άρα εννοιακά ως προς τη δυναμική της ομάδας, αλλά παρέχει ανάδραση με κίνητρο για βελτίωση και ανάδραση των δεξιοτήτων γενικά και των ψηφιακών δεξιοτήτων ειδικότερα.	Ο ρόλος της εκπαιδευτικού είναι αρκετά ενθαρρυντικός για τη συμμετοχή όλων των μαθητών και αρκετά καθοδηγητικός στην κατανόηση της ύλης. Πάνω στον παθητικό της μεθοδολογίας πορείας και δίνει μεγάλη πρόβλημα να βοηθήσει, όπως επίσης διατίθεται να δώσει οδηγίες, άρα εννοιακά ως προς τη δυναμική της ομάδας και παρέχει ανάδραση με κίνητρο για βελτίωση και ανάδραση των δεξιοτήτων γενικά και των ψηφιακών δεξιοτήτων ειδικότερα.	Ο ρόλος της εκπαιδευτικού είναι πολύ ενθαρρυντικός για τη συμμετοχή όλων των μαθητών και απολύτως καθοδηγητικός στην κατανόηση της ύλης. Πάνω στον παθητικό της μεθοδολογίας πορείας και δίνει μεγάλη πρόβλημα να βοηθήσει, όπως επίσης διατίθεται να δώσει πλήρως και σαφείς οδηγίες, άρα εννοιακά ως προς τη δυναμική της ομάδας και παρέχει ανάδραση με κίνητρο για βελτίωση και ανάδραση των δεξιοτήτων γενικά και των ψηφιακών δεξιοτήτων ειδικότερα.	5
Ποια η Ποιότητα του Διδάσκοντα και ποια η Ποιότητα της Διδακτικής Υποστήριξης της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης;	Η διδακτική ικανότητα της εκπαιδευτικού ώστε να εφορμήσει αποτελεσματικά το εκπαιδευτικό υλικό (έντυπο και ψηφιακό) δεν είναι δεδομένη. Επίσης δεν είναι δεδομένη η επιστημονική της κατάρτιση, πάνω στο θέμα του διδάσκοντα. Η μεθοδολογία διδασκαλίας δεν είναι οργανωμένη και πραγματοποιείται χωρίς συνάδρα επαρκώς και η έγκριση αποστολής υλικού στους συμμετέχοντες. Η προσβασιμότητα στην εξ ΑΕ δεν είναι εφορμητική από όλους τους συμμετέχοντες.	Η διδακτική ικανότητα της εκπαιδευτικού ώστε να εφορμήσει αποτελεσματικά το εκπαιδευτικό υλικό (έντυπο και ψηφιακό) είναι περιορισμένη. Επίσης είναι περιορισμένη η επιστημονική της κατάρτιση, πάνω στο θέμα του διδάσκοντα. Η μεθοδολογία διδασκαλίας δεν είναι οργανωμένη και πραγματοποιείται χωρίς συνάδρα επαρκώς και η έγκριση αποστολής υλικού στους συμμετέχοντες. Η προσβασιμότητα στην εξ ΑΕ δεν είναι εφορμητική από όλους τους συμμετέχοντες.	Η διδακτική ικανότητα της εκπαιδευτικού ώστε να εφορμήσει αποτελεσματικά το εκπαιδευτικό υλικό (έντυπο και ψηφιακό) είναι ανεπαρκής. Επίσης είναι ανεπαρκής η επιστημονική της κατάρτιση, πάνω στο θέμα του διδάσκοντα. Η μεθοδολογία διδασκαλίας είναι κακή οργανωμένη και πραγματοποιείται με αρκετή συνάδρα, ώστε να είναι εφορμητική η έγκριση αποστολής υλικού στους συμμετέχοντες. Η προσβασιμότητα στην εξ ΑΕ δεν είναι εφορμητική από όλους τους συμμετέχοντες.	Η διδακτική ικανότητα της εκπαιδευτικού ώστε να εφορμήσει αποτελεσματικά το εκπαιδευτικό υλικό (έντυπο και ψηφιακό) είναι ανεπαρκής. Επίσης είναι ανεπαρκής η επιστημονική της κατάρτιση, πάνω στο θέμα του διδάσκοντα. Η μεθοδολογία διδασκαλίας είναι καλή οργανωμένη και πραγματοποιείται με αρκετή συνάδρα, ώστε να είναι εφορμητική η έγκριση αποστολής υλικού στους συμμετέχοντες. Η προσβασιμότητα στην εξ ΑΕ είναι εφορμητική από όλους τους συμμετέχοντες.	Η διδακτική ικανότητα της εκπαιδευτικού ώστε να εφορμήσει αποτελεσματικά το εκπαιδευτικό υλικό (έντυπο και ψηφιακό) είναι δεδομένη. Επίσης είναι δεδομένη η επιστημονική της κατάρτιση, πάνω στο θέμα του διδάσκοντα. Η μεθοδολογία διδασκαλίας είναι άριστα οργανωμένη και πραγματοποιείται με μεγάλη συνάδρα, ώστε να είναι εφορμητική η έγκριση αποστολής υλικού στους συμμετέχοντες. Η προσβασιμότητα στην εξ ΑΕ είναι εφορμητική από όλους τους συμμετέχοντες.	5
					Τελικά αποτελέσματα	5

Αναφορές

- Anastasiades, P. (2012). Design of a Blended Learning Environment for the Training of Greek Teachers: Results of the Survey on Educational Needs. *In Blended Learning Environments for Adults: Evaluations and Frameworks*.
- Anastasiades, P. S., Filippousis, G., Karvunis, L., Siakas, S., Tomazinakis, A., Giza, P., & Mastoraki, H. (2010). Interactive Videoconferencing for collaborative learning at a distance in the school of 21st century: A case study in elementary schools in Greece. *Computers & Education, 54*(2).
- Barab, S., & Squire, K. (2004). Design-based research: Putting a stake in the ground. *The Journal of the Learning Sciences, 13*(1).
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2009). *The systematic design of instruction*. NJ, Upper Saddle River: Merrill.
- Dziuban, C., Hartman, J., & Moskal, P. (2004). Blended Learning. *ECAR Research Bulletin, 7*(1).
- Frey, K. (2015). *Η Μέθοδος Project. Μια μορφή συλλογικής εργασίας στο σχολείο ως θεωρία και πράξη* (Vol. 14). (Κ. Μάλλιου, Trans.) Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Gunawardena, C. N., & Mclsaac, M. S. (2004). Distance Education.
- Hrastinski, S. (2008). Asynchronous and synchronous e-learning. *Educause Quarterly*, pp. 51-55. Retrieved 7 9, 2020, from https://www.researchgate.net/publication/238767486_Asynchronous_and_synchronous_e-learning
- Jonassen, D., Davidson, M., Collins, M., Campbell, J., & Haag, B. B. (1995). Constructivism and computer-mediated communication in distance education. *American journal of distance education, 9*(2).
- Kilpatrick, W. H. (1935). *The Project Method: The Use of the Purposeful Act in the Educative Process* (Vols. Teachers College, Columbia University).
- Lionarakis, A. (2007). Forms of Democracy in Education: Open Access and Distance Education. *Proceedings of the 4th International Conference on Open and Distance Learning*.
- Reeves, T. (2006). Design research from a technology prespective. (K. Gravemeijer, J. van den Akker, S. McKenney, & N. Nieveen, Eds.) *Educational Design Research*.

- Richey, C., Klein, D., & Nelson, A. (2004). Developmental research: Studies of instructional design and development. (D. Jonassen, Ed.) *Handbook of Research on Educational Communications and Technology: A Project of the Association for Educational Communications and Technology*.
- Wang, F., & Hannafin, M. J. (2005). Design-Based Research and Technology-Enhanced Learning Environments. *ETR&D*, 53.
- Wang, F., & Hannafin, M. (2003). Importance of design-based research for technology-enhanced learning environments. *Educational Technology Research and Development*.
- Αναστασιάδης, Π. (2014). Η έρευνα για την ΕΞΑΕ με τη χρήση των ΤΠΕ (e-learning) στο Ελληνικό Τυπικό Εκπαιδευτικό Σύστημα. Ανασκόπηση και προοπτικές για την Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 10.
- Ανδρεαδάκης, Ν. (2013). Μεθοδολογικό πλαίσιο αξιολόγησης εκπαιδευτικών μονάδων, Μέθοδοι και Τεχνικές Μελέτης και Αξιολόγησης Εκπαιδευτικών Μονάδων. (Α. Ν., Ed.) ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ.
- Βασάλα, Π. (2005). Εξ Αποστάσεως Σχολική Εκπαίδευση. (Α. Λιοναράκης, Ed.) *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης: Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές εφαρμογές*.
- Γκιόσος, Ι., Μαυροειδής, Η., & Κουτσούμπα, Ι. Μ. (2008). Η έρευνα στην από απόσταση εκπαίδευση: ανασκόπηση και προοπτικές. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 4(1).
- Δημητρακοπούλου, Α. (1999). Η εκπαιδευτική αξιοποίηση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου: Πώς τότε και γιατί;. *Γλωσσικός Υπολογιστής* 1, 1.
- Κασσωτάκης, Μ. (2006). *Παιδαγωγικά και εκπαιδευτικά ρεύματα από τον 18ο αιώνα μέχρι σήμερα*. Ιδιωτική Έκδοση.
- Κεραμιδά, Κ., & Ψιελής, Δ. (2005). Πρόγραμμα eLearning – συνεργασίες σχολείων στη Ευρώπη – πρόγραμμα eTwinning. *Πρακτικά του 3ου Συνεδρίου «Τ.Π.Ε. στην Εκπαίδευση»*. Σύρος.
- Κόμης, Β. Ι. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

- Κόπτσης, Α. (2009). Βασικές αρχές της σύγχρονης Διδακτικής και εφαρμογή τους στη μεθοδολογία Project. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*(15).
- Κόσουβας, Γ. (2018). Retrieved from <http://hellenic-education-uk.europe.sch.gr/wp-content/uploads/2018/11/PROJECT-KOSYVAS.pdf>
- Λιοναράκης. (2001). Για ποια εξ αποστάσεως εκπαίδευση μιλάμε. *1ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*.
- Λιοναράκης. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. (Α. Λιοναράκης, Ed.) *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης – Στοιχεία θεωρίας και πράξης*.
- Λιοναράκης, Α. (2001). Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Προβληματισμοί για μία ποιοτική προσέγγιση σχεδιασμού διδακτικού υλικού. In *Συλλογικό, Απόψεις και προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*. Αθήνα: Προπομπός.
- Λιοναράκης, Α. (2020, Απρίλιος 25). Retrieved from <https://pekesexae2020.pdekritis.gr/lionarakis/>
- Λιοναράκης, Α., & Παπαδημητρίου, Δ. (2002). Συγκριτική Μελέτη Ανοικτής εξ Αποστάσεως & Συμβατικής Εκπαίδευσης: Προκαταρκτικά Δεδομένα της Ποιότητας της Μαθησιακής Εμπειρίας. (Α. Δημητρακοπούλου, Ed.) *Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση, Β*.
- Λιοναράκης, Α., Μανούσου, Ε., Χαρτοφύλακα, Α., Παπαδημητρίου, Σ., & Ιωακειμίδου, Β. (2020). *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 16(1).
- Ματσαγγούρας, Γ. Η. (2007). *Στρατηγικές Διδασκαλίας Η κριτική σκέψη στη διδακτική πράξη* (Vol. Β). Αθήνα: Gutenberg.
- Μπογδάνη-Σουγιούλ, Δ. (2008). *Τσέπες γεμάτες λέξεις*. Αθήνα: Πατάκης.
- Πετροπούλου, Ο., Κασιμάτη, Α., & Ρετάλης, Σ. (2015). *Σύγχρονες Μορφές Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης με Αξιοποίηση Εκπαιδευτικών Τεχνολογιών*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Ρες, Γ. , Βαρσαμίδου, Α. (2008). Απόψεις Εκπαιδευτικών Α/θμιας για τη χρήση και αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών. In Β. Κολτσάκης, & Ι. Σαλονικίδης (Ed.), *Ψηφιακό υλικό για την υποστήριξη του παιδαγωγικού έργου των εκπαιδευτικών Α/θμιας & Β/θμιας Εκπαίδευσης*. Νάουσα.

- Σοφός, Α., & Μαντζιούκας, Π. (2013). Προοδευτική Παιδαγωγική και Εξατομικευμένη Ηλεκτρονική Μάθηση: Dalton Plan και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Μια Συγκριτική Θεώρηση. *7 th International Conference in Open & Distance Learning*. Αθήνα.
- Σοφός, Α., Κώστας, Α., & Παράσχου, Β. (2015). *Online εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.
- Τζαβάρα, Κ. (2010). *Μαγικές διαδρομές στην Τέχνη Οδυσσέας Ελύτης*. Θεσσαλονίκη: Βιβλιοδιάπλους.
- Φιλιππούσης, Γ. (2015). «Ποιος φοβάται το διαδίκτυο;» Μια πλουραλιστική προσέγγιση της μάθησης με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. *8ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 8. Αθήνα.
- Χρυσ αφίδης, Κ. (2006). *Βιωματική – Επικοινωνιακή διδασκαλία, η εισαγωγή της Μεθόδου Project στο σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.